LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS
MAY, 1959

PIANISTĖ JULIJA RAJAUSKAITĖ

1959 M. GEGUŽĖS MĖN.

1959, GEGUŽIS
Nr. 5 (94), X metai

MAY, 1959
No. 5 (94), Vol. 10

TURINYS ★ CONTENTS

Pr. Dailidė, LAISVOJO PASAULIO POZICIJA 3
VAKARŲ EUROPOS VALSTYBĖS, iš pasikalbėjimo su V. Sidzikausku 4
VASARIO 16 GIMNAZIJOS GYVYBINIAI REIKALAI, pokalbis su dr. J. Grinium 4
Vladas Būtėnas, LIETUVIŠKOSIOS CARMEN OPEROS PASTATYMAS 6
LIETUVIŠKOJO ROMANO PROBLEMOS, LD anketa 8
MOTINAI, iš R. Tagorės "Pilnėjantis mėnulis", vertė J. Tininis 9
V. Adomavičius, "LAISVĖS VARPO" PENKMETIS 10
K. M., T. KIELAITĖ-TATTAN — EMIGRACIJOS SKYRIAUS VIRŠININKĖ 11
E. Šulaitis, TAI BUVO PRIEŠ 20 METŲ, pasimatymas su F. Kriaučiūnu 12
Henrikas Nagys, VYTAUTAS IGNAS — buities skurdo, žmogaus vienatvės dailininkas 14
Vl. Rmjs, ŠEŠERI METAI SU LIETUVOS PARTIZANAIS 17
Salomėja Narkėliūnaitė, PABALTIJO MOTERŲ TARYBA 18
Dr. T. Žiūraitis ir J. Žilevičius, DAINUOJANČIOS RANKOS, pianistė J. Rajauskaitė 19
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI, Foto konkursas irkt. 20

E N G L I S H S E C T I O N

LITHUANIAN REACTION TO THE SOVIET PROPOSAL ON BERLIN by P. Daužvardis 21
WHERE IS THE TRUE IMPERIALISM 22
MOTHER, KINDEST MOTHER, Lithuanian folk-song 22
SOVIET INEQUALITIES in Occupied Lithuania 23
LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS, Part XIX, by A. Bernotas 23
LITHUANIANS MAKE NEWS 24
LAIŠKAI, REPORTAŽO KONKURSAS ir kt. ..... Viršelio 2 psl. ir 26

Bernardas BRAZDŽIONIS ..... Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Juozas KOJELIS ..... Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Juozas TININIS ..... Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Milton STARK ..... Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Daumantas ČIBAS ..... Foto Redaktorius / Photo Editor
Antanas PAULIUKONIS ..... Redaktorius / Managing Editor

BENDRADARBIAI REDAKTORIAI ATSKIRUOSE MIESTUOSE IR VALSTYBĖSE / ASSISTANT EDITORS
VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; V. A. BRAZIULIS, Cleveland, Ohio; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; J. A. JŪRAGIS, Sydney, Australia; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; V. ROCIŪNAS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; V. VERIKAITIS, Toronto, Ont, Canada; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; A. VINGIS, Melbourne, Australia.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARBIAI LAISVAME PASAULYJE / PHOTOGRAPHERS
J A V: BOSTON, Mass. — P. Biiumas, R. Bričkus. BROOKLYN, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis, G. Penikas. CHICAGO, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika. CLEVELAND, Ohio — V. Bacevičius. ELIZABETH, N. J. — A. Ribinskas. LOS ANGELES, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Reivydas. MANCHESTER, N. H. — K. Daugėla. OMAHA, Nebr. — Kun. L. Musteikis. PHILADELPHIA, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys. WASHINGTON, D .C. — J. Trilupaitis - Photo Alda. WATERBURY, Conn. — J. Gaidys, V. Vaitkus. C A N A D A: HAMILTN, Ont. — A. Juraitis. MONTREAL, P. Q. — L. Stankevičius. TORONTO, Ont. — J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas. A U S T R A L I A: E. Butkūnas, P. Sakalauskas, E. Karpavičius. S. AMERIKA: L. Kančauskas.

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessary those of the Editors.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD Leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:
LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS
9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: PLymouth 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-1949 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio m. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 65 centai. Single Copy 65¢
PRENUMERATA METAMS $6.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA $10.00
SUBSCRIPTION $6.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION $10.00

"SECOND CLASS POSTAGE PAID AT LOS ANGELES, CALIFORNIA."

This Month's Cover

Mrs. Julija Rajauskaitė-Šušienė, born in Pittsburgh of Lithuanian parents, has appeared in public recitals since she was eight. After study in Pittsburgh she went to Europe and was awarded a scholarship at the Conservatory of Music in Lithuania, from which she graduated at the age of 17. She has concertized in Lithuania, Latvia, Austria and Germany. Last May was her successful New York debut. (See page 19).

Back Cover

A Lithuanian Flower Garden sponsored by the Lith. Agricultural Association of Chicago, Ill., and entered at the Chicago World Flower and Garden Show held at the International Amphitheatre, March 14-22, 1959, won the Silver Medal.

Arch. J. Mulokas constructed the garden project, woodwork by P. Vebra.

L. to R.: Gražina Musteikytė and Nijolė Lipčiūtė-Manelienė.

●SKAITYTOJŲ LAIŠKAI●

Padėka už vyriškus atsiminimus

Noriu pareikšti padėką už spausdinamus tiesius ir vyriškus pulk. Špokevičiaus atsiminimus... Taip galvoja daugelis tų, kurie okupacijų ir karo metu praėjo kryžiaus kelią, kurie ryžosi atiduoti bent dalį tyros aukos ir valandai kitai pridengti saugų kelią tiems ponaičiams, kurie dabar yra labai dideli ir mandrūs.

Chicago, Ill. **Vl. B-nas**

Kur dingo senosios organizacijos?

Skaitau Sandarą ir Naujienas ir ten randu daug žinučių iš senosios mūsų ateivijos gyvenimo: banketai, birthday parės, show parės, vedybų sukaktys ir... laidotuvės. Kartais pasitaiko aprašymų iš Rožių klubo, Našlių ir Našliukių, švento Jurgio, įvairių Lietuvos kunigaikščių ir Lietuvos miestelių, kaip antai Biržų, Kupiškio ir kitokių susirinkimų. Bet vis rečiau ir rečiau. Ar jos miršta, ar aptingsta ir nemoka nusifotografutoti? Kodėl jų nematau Lietuvių Dienų magazine?

Brooklyn, N. Y. **Nuo Rokiškio**

Red. pastaba. LD norėtų dėti aprašymų ir foto nuotraukų iš visokio lietuvių gyvenimo, tik prašome atsiųsti. LD neturi nei apmokamų redaktorių miestuose, nei apmokamų foto korespondentų, — tačiau jos prašo visų lietuvių talkos, ja naudojasi, nei savo skaitytojų, nei talkininkų, nei apskritai lietuvių neskirstydamos į vienokius ar kitokius. Tad laukiame talkos ir iš našlių-našliukių klubų ir iš Jurgių bei kitų "susaidžių".

Buvau labai nustebintas

Grįžęs iš tarnybos su Amerikos skautais Europoje ir pradėjęs inž. studijas Bostone, pripuolamai susipažinau su Tamstų redaguojamu žurnalu. Buvau labai nustebintas ir giliai sujaudintas, matydamas pirmą kartą savo gyvenime tokį lietuvišką, įdomų ir turtingai iliustruotą žurnalą. Lietuvą palikau 7 metų amžiaus, todėl neteko susipažinti su Nepriklausomos Lietuvos spauda.

...Pamačiau, koks tai yra milžiniškas darbas redakcijai, ir kad norint laikraštį pagerinti, reikėtų visokeriopos paramos. Pats būdamas neturtingas studentas, negaliu LD paremti finansiškai, bet yra kitas kelias. Galėčiau LD bendradarbiauti, siųsdamas nuotraukų iš turtingo Bostono ir apylinkių liet. gyvenimo.

So. Boston, Mass. **R. Bričkus Jr.**

Pastaba. Labai ačiū už gerus žodžius LD žurnalo adresu. Nuotraukų iš Bostono lietuvių gyvenimo mielai lauksime ir dėsime. (Praėjusiam numeryje porą jau įdėjome).

NUKELTA Į 26 PSL.

PABALTIJO MOTERŲ TARYBOS LIETUVIŲ ATSTOVYBĖS SUSIRINKIMAS New Yorke. Viduryje — L. Atstovybės pirmininkė Ligija Bieliukienė ir suvažiavimo pirmininkė E. Gimbutienė (Boston, Mass.). Dalyvauja New Yorko, Bostono, Washingtono ir Patersono klubų pirmininkės. (Daugiau žiūr. šio nr. 18 p.).

NEW YORK LITHUANIAN CHAPTER of the Baltic Women's Council. Group was active in making convention plans.

LAISVOJO PASAULIO POZICIJA

Berlyno ultimatumo ir Ženevos konferencijos šviesoje

PR. DAILIDĖ, Syracuse, N. Y.

Ultimatumas seniau ir dabar

Nuo to laiko, kai tarptautiniame bendravime pradėjo dalyvauti Sovietų Sąjunga, daug kas tame bendravime yra pasikeitę. Daug kur seni supratimai apie to bendravimo formas ir metodus pasirodo nepritaikomi, kai turime reikalą su bolševikų imperija. Dėl to nėra sukėlęs ypatingo nusistebėjimo ir savotiškas Chruščevo ultimatumo dėl Berlyno likvidavimas.

Seniau, prieš bolševikų atsiradimą, ultimatumo atmetimas beveik neišvengiamai vesdavo į karą. Pateikianti ultimatumą valstybė jau iš anksto tokiam evantualumui būdavo pasiruošusi. Iš jos pusės tai būdavo lyg ir sąlyginis karo paskelbimas. Ji turėjo tą pirmumą, kad užklupdavo savo kontrahentą karo veiksmams nepasiruošusį. Nesitikėdamas karą laimėti, tas kontrahentas būdavo priverstas ultimatumą priimti ir jam pastatytus reikalavimus įvykdyti.

Nieko panašaus nebuvo Chruščevo ultimatumo atveju. Chruščevas pareikalavo praėjusio lapkričio 27 d., kad Vakarų sąjungininkai per pusę metų pasitrauktų iš Berlyno. Neįvykdžius to reikalavimo, jis grasino perduoti susisiekimo su Berlynu kontrolę Rytų Vokietijai, kurios Vakarų sąjungininkai nepripažįsta. O jeigu Vakarų sąjungininkai tai kontrolei nepasiduotų ir užsimotų ginti savo susisiekimo su Berlynu laisvę ginklu, Chruščevas pažadėjo Rytų Vokietijai Sovietų Sąjungos pagalbą.

Taigi čia tiesioginės karo grėsmės dėl ultimatumo atmetimo nebuvo. Ta grėsmė galėjo tik vėliau atsirasti, pareinamai nuo to, kaip pasilikę Berlyne Vakarų sąjungininkai tvarkytų savo santykius su raudonųjų valdoma Rytų Vokietija. Chruščevas neturėjo čia ir bet kurios pasirengimo pirmenybės, nes Vakarų sąjungininkai seniai dėl Berlyno budi ir yra pasiruošę bet kuriems evantualumams. O jau visai neatitiko senus supratimus apie ultimatumus vėlesnis Chruščevo nuo ultimatyvinės reikalavimo formos atsisakymas ir palikimas anksčiau pateiktos ultimatumo datos (gegužės 27 d.) be jokių pasekmių.

Ko siekė Chruščevas savo Berlyno ultimatumu?

Šiuo metu jau beveik nekyla abejojimų, kad Chruščevo ultimatumo tikslas buvo primesti Vakarams derybas, kuriose jie būtų pamažu įvelti į santykius su Rytų Vokietija. Juk vargu Kremlius galėjo tikėtis, kad Vakarų sąjungininkai apleis Berlyną. Tačiau jie turėjo nemaža pagrindo laukti, kad tie sąjungininkai greičiau sueis į kontaktą su bolševikų valdoma Vokietija negu kariaus. Ir Kremlius čia neapsiriko. Ultimatumas padarė Vakarams laukiamą įspūdį, ir Chruščevas, kad ir sąlyginai, laimėjo jo reikalaujamą viršūnių konferenciją, greta parengiamųjų tai konferencijai derybų Ženevoj.

O neseniai pradėjo aiškėti ir priežastys, dėl kurių Chruščevui parūpo tvarkyti tarptautinę Rytų Vokietijos padėtį. Reikalas pasirodo labai svarbus sovietams, nes liečia visą Sovieų Sąjungos satelitų imperiją. Kol tie satelitai turi nors šešėlį nepriklausomybės, jų gyventojai tikisi su laiku Maskvos globa nusikratyti. O to nusikratymo viltys paprastai yra siejamos su Vokietijos klausimo sprendimu. Kol tas sprendimas yra neaiškus, padėtis yra vertinama kaip laikinė. Tai

Pabaiga 17 psl.

EUROPOS TARYBOJ NEATSTOVAUJAMŲ TAUTŲ (t. y. pavergtųjų tautų etc) Komisijos pirm. Peter Kirk, Britų konservatorių partijos parlamento narys, priima PET delegatus, dalvaujančius Pat. Europos Seimo posėdžiuose. Priėmimas įvyko balandžio 24 d. Komisijos posėdžių salėje. Nuotraukoje matyti: vidury — P. Kirk, nuo jo į dešinę: Korbonski, PET komiteto pirm., O. Grosvald, Latvijos ministeris Paryžiuje, gen. Hennyey, vengras, PET delegacijos pirm. Bonnoje, Paul de Auer, vengras, PET delegacijos pirm. Paryžiuje, dr. S. Bačkis, Lietuvos atstovas Paryžiuje; nuo Kirk į kairę : Brutus Coste, rumunas, PET gen. kom. generalinis sekretorius, V. Sidzikauskas, LLK-to pirm., dr. P. Karvelis, VT UT valdytojas, A. Prochazka, Centro ir Rytų Europos Krikšč. Dem. Unijos pirm., Adam Ciolkosz, lenkas, PET delegacijos pirm. Londone, už Ciolkosz ir Prochazka, prie sienos, — V. Vanek, čekoslovakas, PET delegacijos pirm. Romoje.

V. SIDZIKAUSKAS, pres. of the Assembly of ACEN delegation and other members at the meeting of the European Council in Strasbourg.

VAKARŲ VALSTYBĖS RŪPINASI GRYNAI SAVO REIKALAIS

Europos Tarybos 10 metų sukakties sesijoje Strasburge balandžio 20 ir sekančiomis dienomis oficialiai dalyvavo ir Pavergtųjų Europos Tautų Seimo delegacija, kuriai pirmininkavo Vaclovas Sidzikauskas.

Europos Tarybos (apie ją žiūr. L. D. Nr. 3, 20 psl. kronikoj) **sukakties posėdžiai ėjo iškilmingai. Tačiau slegiantį įspūdį sudarė tai, kad nė vienas iš kalbėjusiųjų oficialių Europos Tarybos narių nepabrėžė to liūdno fakto, kad tik viena pusė Europos tegali šioje iškilmėje dalyvauti, o kita — geležinės uždangos atitverta. Pavergtoji dalis nebuvo tinkamai paminėta, teisinantis, jog iškilmių šventėje nedera kelti politinių diskusijų. Tai rodo, kad Vakarų Europos valstybės, rūpinasi grynai savo reikalais, išleisdamos iš akių tą faktą, kad Europa yra padalyta, jos pusė kūno amputuota. Nežiūrint to, V. Europos valstybės, atrodo, šiuo metu siekia tik ramybės. Ramybės, bet kokia kaina?**

Pavergtų Europos tautų sluoksniuose reiškiama susirūpinimo, kad, pačioms laisvosioms Europos valstybėms nerodant atsparumo, Vakarai, Sovietams spaudžiant, gali sutikti su status quo pripažinimu, nes tokiomis nuotaikomis norima pasiekti taikaus Berlyno klausimo ir Vokietijos sujungimo sprendimą.

Nežiūrint tokių nuotaikų, PET delegacija Strasburge darė, kas buvo įmanoma. Sudarė ir palaikė kontaktus su žymiais Europos politikais, įteikė memorandumus politiniais, ekonominiais pavergtųjų kraštų klausimais, kultūrinių mainų problemomis ir es .

Lietuvos Laisvės Komiteto New Yorke pirm. V. Sidzikauskas, po sesijos Strasburge, tarėsi Prancūzijoje, aplankė Vokietijoje Vliko vykd. tarybos narius, Eltą ir su jais kalbėjosi.

— Karaliaučiaus srities problema tarptautinėje politikoje šiandien dar nėra aktuali tačiau vokiečių politiniuose sluogsniuose ir bendra Europoje ji jau dabar gvildenama. Toji problema pasidarys aktuali, kai bus rimtai prieita prie taikos sutarties su Vokietija svarstymo. Bent dabar atrodo, kad tatai dar labai negreit įvyks. Žinoma, Karaliaučiaus srities problema gali įgyti tam tikro aktualumo, sakysim, Chruščiovui nutarus pasirašyti separatinę taikos sutartį su kom. Rytų Vokietija.

Eltos korespondentui V. Sidzikauskas atsakė į eilę klausimų Vienas iš klausimų buvo:

— Kaip šiandien atrodo Karaliaučiaus problema?

— Kas nauja Pavergtų Europos Tautų būstinėje? Kuriais motyvais siūloma "Pavergtas Europos Tautas" ateityje vadinti "Pavergtos Europos Valstybės"?

— PET būstinėje žvaliai budima, atidžiai sekami tarptautiniai įvykiai ir stropiai į juos reaguojama. Bendrinės devynių Sovietų pavergtų Vidurio ir Rytų Europos valstybių organizacijos oficialusis pavadinimas yra "Assembly of Captive European Nations", ACEN, lietuviškai "Pavergtosios Europos Tautos", PET. Kadangi anglų ir prancūzų kalbose žodis "nation" reiškia greičiau "valstybę", nei tautą (people), tai kai kas randa būsiant logiškiau ir lietuviškai vartoti "Pavergtosios Europos Valstybės", sutrumpinant — PEV.

— Kaip su PET delegatūromis įvairiose sostinėse? Ar tikros latvių spaudos žinios, kad delegatūra Stockholme likviduojama?

— PET delegatūrų tinklas įvairiose sostinėse bus plečiamas. Šiuo metu veikia delegatūros Londone, Paryžiuje, Bonnoje, Madride, Tokio ir Karači (Pakistane) turime atstovus. Numatoma greitu laiku turėti delegatūras Kanadoje, Australijoje, Olandijoje, Belgijoje, Danijoje, Norvegijoje, ir delegatūras ar atstovus Ankaroje, Beirute ir kitur. Greta delegatūrų ir atstovų norime turėti ir PET draugų organizaci-

— Kaip Jums atrodo lietuviškieji vidaus reikalai?

— Aš esu tos nuomonės, kad rimtėjanti tarptautinė padėtis reikalauja didesnės mūsų vidinės konsolidacijos, nei kad šiandien turime. Pribrendo laikas rimtai šia prasme pasitempti. **Šiaipjau Lietuvos Laisvės Komiteto ir PET Lietuvos delegacijos santykiai su VLIKu, ALTu, Lietuvos diplomatais ir kitais laisvinimo veiksniais yra glaudūs ir geri.**

VASARIO 16 GIMNAZIJOS GYVYBINIAI REIKALAI

Pokalbis su Vasario 16-tos lietuvių gimnazijos Vokietijoje direktorium dr. Jonu Grinium

Dr. Jonas Grinius yra žinomas visuomenės veikėjas, rašytojas, literatūros ir meno teoretikas bei kritikas.

Baigęs Lietuvos universitetą, studijas gilino Paryžiaus ir Grenoblio universitetuose. Apgynė disertaciją daktaro laipsniui gauti apie Milašių - poetą.

Lietuvoje un-te dr. J. Grinius dėstė literatūrą, estetiką, meno istoriją ir prancūzų kalbą.

Spaudoje J. Grinius dirba nuo studento dienų, buvo redaktorius, red. narys, kurį laiką buvo kultūros žurnalo "Židinio" leidėjas. Be meno ir literatūros studijų ("Putino lyrika" ir kt.) J. Grinius yra plačiai pasireiškęs kaip dramaturgas, davęs eilę dramų, kurios dar nėra tinkamai išnagrinėtos ir įvertintos. Skyrium verta paminėti lietuviškosios Antigonos drama iš partizanų veiklos Lietuvoje — "Žiurkių kamera".

Vasario 16 d. gimnazijoje kurį laiką dirbo ir jo žmona Alina, kuri paskiau perėjo į Amerikos Balsą Miunchene, o dabar dirba Balfe Vokietijoje. Ji pasižymi kaip gabi minėjimų ir tautinių pasirodymų organizatorė.

— Kaip Vasario 16 gimnazija išsilaiko? Kas gimnazijai daugiausia aukoja reguliariai ar nereguliariai?

— Vasario 16 gimnazijai gyvybinės reikšmės turi reguliariai aukas atsiunčiantieji būreliai. Be jų gimnazija negalėtų išsilaikyti. Kiekvieno būrelio sunykimas mums yra didelis smūgis. Būrelių vadovų darbas mūsų juodo nusiminimo valandomis man atrodo, kaip Dievo Apvaizdos neregimieji stulpai lietuviams priminti, kad be artimo meilės darbų ir be asmeninių aukų visuomeninis gyvenimas pakriktų. Mūsų stulpų tarpe stambiausi — kun. Sugintas, kuris vadovauja 41 būreliui ir Balfas, kuris gimnaziją reguliariai šelpia maistu. Jei Balfas nebegalėtų reguliariai atsiųsti maisto arba jei kun. B. Sugintas susirgtų, ir nebeišrinktų savo būrelių duoklės, — gimnazijos pagrindai smarkiai susvyruotų...

Kai pernai rudenį ištiko mus nelaimė — sprogo pečius, šildąs virtuvės katilus, į mūsų pagalbos prašymą viena garbinga organizacija nesiteikė net atsakyti. Tik būrelių pirmininko A. Gulbinsko, tada bedarbio, pastangos mums padėjo: kelios Lietuvių Bendruomenės apylinkės JAV-se ir pavieniai asmenys suaukojo $600. Tai rodo, kad ir nereguliaros aukos gimnazijai labai reikalingos.

— Ar gaunate iš vokiečių pašalpą? Jei taip, tai kiek ir kokia forma?

— Iš vokiečių įstaigų gimnazija reguliarios pašalpos lig šiol nėra gavusi, nors prašo. Tik Pabėgėlių ministerija kartą buvo paskyrusi 5.000 markių; tai įgalino nusipirkti muzikos pamokoms pianiną ir smulkesnių mokslo priemonių. Wuertenberg-Baden'o valdžia dviem atvejais paskyrė po 10.000 markių gimnazijos išoriniam remontui, nes, matyt, patiems vokiečiams buvo nemalonu, kad pilaitės išvaizda buvo tokia negraži.

Kiek gimnazijoj yra mokytojų ir ką jie dėsto?

— Gimnazijoj moko šie mokytojai: kun. dr. J. Navickas — katalikams tikybą ir lotynų kalbą; F. Skėrys — evangelikams tikybą, vokiečių kalbą ir matematiką; T. Gailius, inspektorius ir berniukų bendrabučio vedėjas — anglų kalbą ir kūno kultūrą; S. Laukaitienė, mergaičių bendrabučio vedėja — lietuvių kalbą; S. Antanaitis — fiziką ir matematiką; Stp. Vykintas — lietuvių kalbą; kun. B. Liubinas — lotynų kalbą (jam sergant jį laikinai pavaduoja Dr. Kergel); M. Thiess — vokiečių kalbą; L. Leonaitytė-žliobienė — anglų kalbą; dr. J. Deveikė — Lietuvos istoriją ir visuomenės mokslą; A. Krivickas — dailę ir visuotinę istoriją; K. Motgabis — muziką ir geografiją;

H. Motgabienė — rankų darbelius mergaitėms; dr. J. Grinius, direktorius — lietuvių kalbą ir filosofijos pagrindus; U. Klotzsche — gamtą ir chemiją (dėsto vokiškai, nes vis nepavyksta gauti gamtininko lietuvio). Jei JAV-se atsirastų koks nevedęs lietuvis mokytojas, kuris sutiktų atvažiuoti į Vasario 16 gimnaziją kai kuriems darbu perkrautiems stingančių dalykų mokytojams pavaduoti, būtų didelė pagalba.

— Kokia kalba dėstomoji gimnazijoje ir kokios šalutinės?

— Dėstomoji ir pagrindinė kalba — lietuvių. Jai vienai gimnazija skiria 42 pamokas per savaitę. Antroj vietoj stovi vokiečių kalba su 36 pamokomis ir anglų kalba su 31 pamoka per savaitę visose 9 klasėse. Trečioje klasėje pradedama lotynų kalba (30 pamokų per savaitę).

Tarp nuolatinių vargų ir nepriteklių — didžiausias malonumas, kai matai, kad mišrios šeimos lietuviukas pradeda kalbėti ir rašyti lietuviškai. Kaip pažįstąs brandos egzaminus Lietuvoj ir buvęs universiteto dėstytojas galiu paliudyti, kad 1958/9 mokslo metų daugumas abiturientų lituanistinių dalykų egzaminus laikė tokiu pat tvirtumu, kaip nepriklausomos Lietuvos gimnazijose.

Ir Wuertemberg-Baden valdžios komisaras dr. Rueckert, kuris vadovavo brandos egzaminams, baigiamajame žody kovo 17 d. pabrėžė, kad lietuvių kaba ir savo krašto meilė mūsų gimnazijoj turi stovėti pirmoj vietoj. Šitas gimnazijos pobūdis buvo vienas pagrindinių motyvų, dėl kurių aš, neturėdamas geros sveikatos, atėjau vadovauti gyvajam lietuvybės židiniui Europoj ir jam paskiriu visą savo laiką.

— Ką Jūs, Pone Direktoriau, turėtumėt pasakyti baigdamas? Gal turite kokių pageidavimų mūsų visuomenei?

— Baigdamas norėčiau pasakyti, kad nemažiau už mokslinimą gimnazija turi socialinę reikšmę. Įvairių partinių įsitikinimų lietuvius ji sujungia ir ištraukia iš skurdo (čia moralinio, čia ekonominio) daug lietuvių jaunimo Vokietijoj. Paskutiniu laiku ji suteikia savo pagalbą neseniai iš Lietuvos atvykusiems jaunuoliams, kuriems to negali suteikti kitos įstaigos ar organizacijos.

— Jei duotumėt savo adresą, gal iš LD skaitytojų atsirastų, kas norėtų bent nereguliaria auka jus paremti ar savo jaunimą paragintų susirašyti su Vasario 16 gimnazijos moksleiviais.

—Kodėl ne. Labai malonu ir pageidaujama. Mūsų adresas toks: **Litauisches Gymnasium, (16) Hüttenfeld, W. Germany.**

VASARIO 16 GIMNAZIJOS 1958-59 metų abiturientai su gimnazijos mokytojais. Stovi iš kairės į dešinę abiturientai: Algirdas Jasaitis, Vincas Bartusevičius, Rudolfas Brinkis, Jaunutis Klimaitis, Arvydas Lingė ir jų tarpe sielovados įst. direktorius tėvas A. Bernatonis (trūksta abit. T. Kelerytės).

Iš abiturientų 4 studijuos inžineriją, 1 pedagogiką ir 1 psichologiją. Už geriausią liet. k. mokėjimą ir vartojimą paskirtos dovanos 8 kl. moksleiviams E. Šverinaitei ir Br. Čepulevičiui.

Sėdi iš kairės: dr. J. Deveikė, gimn. kap. kun. dr. J. Navickas, gimn. direkt. dr. J. Grinius, vyr. mok. S. Antanaitis, mok. St. Vykintas ir mok. K. Motgabis.

Per abiturientų išleistuves, įteikus brandos atestatus, PLB Vokietijos krašto vald. pirm. E. Simonaitis visiems įteikė "Lietuvių kalbos vadovą", kaip ženklą, kad jie aktyviai įsijungtų į Lietuvių Bendruomenę. Direktorius padėkojo Tėvui Bernatoniui už JAV-se surinktus gimnazijai $1.000 ir pažymėjo, kad šis lietuvybės židinys tegali išlikti gyvas tik visų be partinių skirtumų aukomis.

THE GRADUATES of the February 16th Lith. High School and their teachers, Huttenfeld, W. Germany.

VASARIO 16 GIMN. TAUTINIŲ ŠOKIŲ BŪRELIS nepriklausomybės šventės minėjime Dusseldorfe su tos dienos paskaitininku prof. dr. Juozu Eretu (vidury); greta jo šventės organizatorė Krutulytė-Boehm.

THE FOLK DANCE group of The Febr. 16th Lith. High School and their guest Prof. J. Eretas.

DU DIDIEJI Vasario 16 gimnazijos rėmėjai: kan. Končius, BALFO pirm. ir kun. B. Sugintas, aukų rinkėjas.

The two most important financial contributors to the Lithuanian February 16th High School.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS CHORAS, vadovaujamas mok. K. Motgabio, atlieka programą 1959. II. 16.

THE STUDENT CHOIR of the FEbr. 16th Lith. H. S.

SCENA IŠ "CARMEN" OPEROS lietuviško pastatymo Chicagoje. I veiksmas. Cigarečių fabriko darbininkės dainuoja dainą "Kyla dūmai". Dalyvauja Moterų choro narės.
SCENE from Lithuanian production of Carmen in Chicago.

LIETUVIŠKOS

CARMEN

OPEROS PASTATYMAS

CARMEN — Aldona Stempužienė (vidury), **Don Jose — Stasys Baras** (dešinėje) ir A. Kučiūnas (kairėje), operos dirigentas.
BEAUTEOUS ALDONA STEMPUŽIENĖ in role of Carmen (center), Stasys Baras as Don Jose (right), and conductor A. Kučiūnas.

Šių metų balandžio 11, 12 ir 25 dienomis Chicagos lietuvių vyrų choras "Vytis" Chicagoje pastatė Bizet operą Carmen lietuviškai. Tai buvo trečioji opera, išplaukusi iš vyrų choro iniciatyvos ir pastatyta profesiniame lygyje.

Į operinį kelią Chicagos vyrų choras, tuometinio dirigento Vl. Baltrušaičio paskatintas, pasuko 1956 metais, pasiryžęs pastatyti Rigoletto operą. Ne vienas šią žinią sutiko su abejingumu: buvo girdėti priekaištų, kodėl pasirinkta ne lietuviška opera; taip pat nesitikėta aukštesnio lygio, nes prieš tai kai kurių chorų statytos operos buvo labai mėgėjiško lygio. Todėl Chicagos vyrų choro pasukimas į operetinį kelią nebuvo lengvas ir dėkingas.

Rigoletto premjera įvyko 1957 m. kovo 30 ir 31 d. d. Susidomjimą visuomenė parodė nepaprastai didelį, bilietai buvo išpirkti iš anksto, jų net pritrūko. Dar labiau visų nuotaika pakilo, kai pastatymai pasirodė ne mėgėjiškam lygy. Tai užtikrino operai ateities kelią.

Kitam sezonui buvo pasirinkta Faustas. Atsirado naujų klūčių: prireikė gero moterų choro ir Margaritos. Margaritos partijai vyrų choras iš Europos atsikvietė solistę J. Liustikaitę. Moterų choras buvo labai greitai suorganizuotas. Fausto pastatymai buvo 1958 m. kovo 15, 16 ir 22 d. d. Bilietų ir vėl visiems neužteko. Fauste pirmą kartą operoj pasirodė Stasys Baranauskas, pelnydamas didžiausias publikos simpatijas. Puikiai pasirodė moterų choras.

Iš pelno operos kolektyvas kelis šimtus dol. paskyrė muz. V. K. Banaičiui baigti savo operai "Jūratė ir Kastytis".

Laimėjimų nuotaiką kiek drumstė operos organizatoriaus Vl. Baltrušaičio išsikėlimas į New Yorką. Be dirigento liko ir vyrų choras. Taip priartėjo tretysis sezonas. Trumpą laiką vyrų chorui dirigavo muz. J. Kačinskas, kuris netrukus grįžo į Bostoną. Choras buvo pasirinkęs statyti Carmen. Operą paruošė ir jai dirigavo operos meno vadovas A. Kučiūnas. Talkininkavo A. Gečas, A. Linas, L. Šimutis Jr., rež. K. Cželis, dail. V. Virkau, V. Radauskienė ir kt. Carmen vaidmeniui iš Clevelando pakviesta solistė Aldona Stempužienė, Don Jose partiją dainavo Stasys Baras-Baranauskas, o šalia jų jungėsi Algirdas Brazis, D. Stankaitytė, M. Kripkauskienė, R. Mastienė, K. Bartulienė, J. Vaznelis, V. Liorentas, J. Bražys ir J. Savrimavičius.

KVARTETAS IŠ "CARMEN" operos II veiksmo. Čigonės — sol. Roma Mastienė —Mercedes ir sol. Kristina Bartulienė — Frasquita; kontrabandininkai: sol. J. Savrimavičius — Remendado ir sol. Juozas Brazys — Dancairo.
THE QUARTET from Act II of Bizet's Carmen, Lithuanian version, Chicago.

SCENA IŠ "CARMEN" III veiksmo pabaigos. Donė Jose (sol. St. Baras) užsimojęs nudurti Escamillo (sol. A. Brazis); juos perskiria kontrabandininkas Dancairo (sol. J. Brazys).
SCENE FROM ACT III OF CARMEN. Lith. singers gave performance in Chicago, Ill.

Carmen operos spektakliai praėjo su dar didesniais meniniais laimėjimais. Mūsų spauda ją palydėjo su tikru entuziazmu. Spauda ypač pabrėžė puikų Stasio Baro pasirodymą. Dėl St. Baro rolės ir dainavimo opera esą turinti būt užvardinta ne Carmen, bet Don Jose. Tas lietuviškasis entuziazmas suprantamas. Bet malonu iškelti ir tai, kad Carmen operos pastatymas plačiai nuskambėjo ir amerikiečių tarpe.

J. Daužvardienės ir red. St. Piežos dėka Carmen operos lietuviškus spektaklius plačiau paminėjo 11 Ccicagos amerikiečių laikraščių, kurių tarpe Chicago Tribune ir Chicago American dienraščiai, turį milioninį tiražą. Chicago Tribune įdėjo 8 Carmen spektaklių nuotraukas! Į premjerą ir spektaklius atsilankė eilė žymių amerikiečių muzikų. Ir štai to pasėkoje Chicago Lyric operos vyr. direktorė Fox, išklausiusi Carmen operą, Chicagos vyrų chorą in corpore pakvietė dainuoti Lyric operoje Wagnerio Skrajojantis olandas pastatymo spektakliuose. Tai didelis choro laimėjimas, kurio negali pasiekti visa eilė kitų žinomų lenkų, čekų ir kt. tautybių chorų. (Toje pat Lyric Operoje dirigento asistentu dirba mūsų operos meno vadovas A. Kučiūnas).

Daugeliui gali kilti klausimas, kaip mūsų opera išsilaiko finansiškai? Taip, ji išsilaiko, bet ne valdiškomis algomis, o ryžto ir didelio pasišventimo auka.

Skaičiais vyrų choro apyvarta nemaža, — bestatant operas padaryta $50.000 apyvarta. Bet kasoje tėra keletas šimtų. Vadovai ir solistai gauna simbolinį atlyginimą, bet chorai ir administracija tūkstančius valandų aukoja lietuviškai operai, neprašydami nė mažiausio atlyginimo. Ir tik dėl to lietuviškoji opera išsiverčia. Pirmoje vietoje čia minėtinas operos administratorius ir vyrų choro valdybos pirm. Vytautas Radžius; choro administracijos vežimą veža: K. Skaisgiris, Vl. Stropus, P. Čelkis, Vl. Vaišvila, L. Vakselis, M. Momkienė, J. Navickaitė, Vyt. Gutauskas. Kol tas darbingas, vieningas ir drausmingas kolektyvas gyvuos, tikėkime, susilauksime naujų operų ir kitų muzikinių švenčių. Kitą sezoną Chicagos vyrų choras sulaukia savo veiklos dešimtmečio. Linkėdami gražiausios sėkmės, tikime, kad toji šventė bus atžymėta ne kaip eilinė ir ne eiliniais dainos meno laimėjimais.

Vladas Būtėnas

III-JO VEIKSMO PABAIGA.
Kontrabandininkai (choras) ruošiasi keliauti į kalnus; Micaela (Danutė Stankaitytė) kviečia Don Josę (sol. St. Baras) grįžti pas sergančią motiną.

VYTAUTAS RADŽIUS, Chicagos Vyrų Choro valdybos pirmininkas ir operos administratorius. Jam pirmininkaujant choras pastatė Rigoletto, Faustą ir Carmen operas.
Vyt. Radžius, the pres. of the Men's choir in Chicago and the administrator of the operas which the choir produced..

LIETUVIŠKOJO

ROMANO PROBLEMOS

"L. D." žurnalo literatūrinė anketa

"Lietuvių Dienų" Redakcija, rūpindamasi lietuvių literatūra, jos problemomis ir jos augimu, sudarė anketą lietuviškojo romano temomis ir ją pasiuntė eilei rašytojų bei lituanistų. Gautieji atsakymai iškelia ne tik individualias autorių nuomones, bet ir pavaizduoja apskritai mūsų grožinės prozos padėtį, išeivijos literatūros pirmumą prieš komunistinius gaminius Pavergtoje Lietuvoje, parodo aktualiausius veikalus ir ryškiausius autorius.

Atsakymai neilgi, tat jie spausdinami ištisai, grupuojant juos pagal klausimus.

I

Skundžiamasi, kad lietuviškasis romanas perdaug vaizduoja kaimo buitį; ar mūsų rašytojai turėtų atsisakyti kaimo buities vaizdavimo? Jei taip, tai kodėl?

Pranas Naujokaitis:

— Lietuviškasis kaimas dar ir dabar daugeliui mūsų tebėra tautinės kultūros stichija, turtinga etniniais personažais ir tauraus žmoniškumo apraiškomis. Todėl nenuostabu, kad eilė mūsų rašytojų, ir tremtyje atsidūrusių, ima temas savo kūriniams iš Lietuvos kaimo. Tačiau tokių autorių, kurie apsiribotų vien kaimo tematika, priskaitytume visai nedaug. Visoje eilėje tremtyje sukurtų romanų matome iškylant mūsų inteligentijos atstovus, taip pat miestiečius (J. Jankus, A. Baronas, B. Pūkelevičiūtė, J. Gliauda, V. Ramonas).

Ar reikėtų atsisakyti nuo mūsų kaimo buities vaizdavimo? Mano supratimu, toks klausimas visai nestatytinas. Ne pasirinktoji tema ir vaizduojamasis objektas nulemia kūrinio vertę, bet autoriaus talentas ir kūrybiškumas. Kiekvienas kūrėjas yra galingas tik toje medžiagoje, kuri jam artima ir giliai išgyventa, įsijausta. Jei kuriam mūsų romanistui Lietuvos kaimas tebėra jį užburianti stichija, neturime teisės reikalauti, kad jis pasirinktų vaizduoti, pavyzdžiui, Amerikos miestų gyvenimą.

Jonas Aistis:

— Literatūroje ir šiaip mene svarbu ne ką, bet kaip rašytojas pavaizduoja. Ir sodžiuje galima rasti sudėtingų aistrų ir veiksmų.

Algirdas Landsbergis:

— Nusiskundimų prieš kaimo buities vaizdavimą aplamai man neteko skaityti. Ši buitis dar labai ilgai bus versme ir fonu mūsų prozos kūriniams. Tačiau būta pagristų nusiskundimų dėl grynai etnografinio mūsų kaimo buities vaizdavimo su trafaretiniais tipais ir situacijomis. Su pagrindu kritikuotos kai kuriuose sluoksniuose įsišakniję nuomonės, jog kaimo vaizdavimas per se yra kūrinio meninė ar patriotinė garantija. Su tąja kritika pilnai sutinku.

Vytautas Alantas:

— Nusiskundimas be pagrindo. Romanas iš Lietuvos kaimo buities gali būti toks pat patrauklus kaip fairy tale.

Mykolas Vaitkus:

— Kodėl nevaizduoti? Tik vengti šablono.

Vladas Kulbokas:

— Romano tema nėra jo vertės apsprendžiamasis matas, nei iš šalies gali būti autoriui primetama ar įsiūloma. Tikras rašytojas vaizduoja savo pasaulį ir tik jo talentas tos ar kitos temos romaną iškelia į pastovios literatūrinės vertės plotmę.

Bronys Raila:

— Nusiskundimai, kad mūsų romanistai ar apysakininkai ligšiol yra perdaug vaizdavę kaimo buitį, yra be pagrindo ir labai netikslūs. Klausimas galėtų būti keliamas: ar teisingai ir pakankamai giliai ar brandžiai kūrybiškai ir meniškai jiems sekasi tą buitį vaizduoti? Čia atsakymas būtų lengvas. Jeigu kaimo ir bažnytkaimio buitį vaizdavusieji ar vaizduojantieji mūsų romanai (kuriuos daugumoje skaito miestiečiai ar jau sumiestėjusi publika) yra kiek nusibodę, nebedomina ir skaitytojo nebepatenkina, tai reiškia, kad tie romanai nėra savo uždavinių, savo paskirties ir meninio lygmens aukštumoje.

Užsienio lietuvis rašytojas šiandien gali vaizduoti tik senųjų ar nepriklausomybinių Lietuvos laikų kaimo gyvenimą, kurį jis geriau pažino, atsimena ar tariasi pažįstąs iš nusistovėjusių šablonų. Dabartinio sovietinio lietuviško kaimo jis nepažįsta ir negalėtų jo vaizduoti.

Laikyčiau teisingą priekaištą, kad mūsų beletristikoje kaimiškos ir "miestiškos" temos buvo nepusiausvyroj. Mūsų rašytojai nebuvo suskubę pakankamai plačiu mastu įsigilinti į lietuviškų miestų ir jų žmonių gyvenimo temas, į labai pasikeitusią lietuviškos visuomenės struktūrą, sąlygas ir psichologiją Nepriklausomybės dvidešimtmečio laikotarpiu. Labai naiviai ar išeidami iš siaurų ideologinių pozicijų jie vaizdavo lietuviško miesto žmogų daugiausia neigiamai, satyriškai, iškraipytai, taigi, nepilnai ir klaidingai, o kaimo žmogų vis "pozityviai" ir sentimentaliai, taigi, taip pat iškreiptai ir klaidingai.

II

Kokiose gyvenimo srityse romanistai turėtų ieškoti savo kūriniams temų ir idėjų?

Mykolas Vaitkus:

— Tose, kurias geriau pažįsta.

Vytautas Alantas:

— Visose srityse liečiančiose Lietuvos praeitį ir dabartį. Mūsų romanas neturi būti atitrūkęs nuo lietuviškos tikrovės.

Jonas Aistis:

— Tose srityse, kurias rašytojas geriausiai pažįsta.

Pranas Naujokaitis:

— Temų ir idėjų pilnas visas platus gyvenimas. Ar jų reikia ieškoti? Nepasakyčiau. Susiieškota tema gali būti be kraujo ir be sielos. Meno kūrinyje atskleidžiamos idėjos ir sprendžiamos problemos turi būti įaugusios į pačią menininko širdį, jį kankinti metų metais, neduoti jam ramybės ir verste priversti išsiveržti menine forma. Be abejonės, tragizmo kupini dabarties laikai ne vienam mūsų autoriui neduoda naktimis užmigti. Bet subrandintam meno kūriniui dažnai reikia tolimesnės laiko perspektyvos. Perdaug arti mūsų esą įvykiai ir dienos aktualijos, nors jos ir labai jaudintų, dar nelabai tinka į menines formas. Aktualijos galėtų pagyvinti mūsų veikalų tematiką, bet konkrečius reikalavimus primesti mūsų rašytojams būtų perdrąsu.

Bronys Raila:

— Pagal mano asmenišką skonį ir lūkesčius, vis pasigesdavau ir tebepasigendu veikalų, giliau ir objektyviai vaizduojančių nepriklausomos Lietuvos didmiesčių gyvenimą ir jo žmones su įvairiausiomis problemomis, pradedant miestų "liaudimi" ir baigiant jų "aukštuomene": ne tik vis sufalšyvintais valstybės įstaigų tarnautojais, bet pramonės, prekybos, kultūrinių ir intelektualinių sluoksnių atvaizdavimu — tais visais klodais, kurie jau labai plačiai lėmė naujam, pilnesniam ir platesniam lietuvių tautos veidui susidaryti.

Kaip standartinė tema ir jungtis tarp kaimo ir didmiesčio man vis atrodo geriausiai tiktų buv. Lietuvos apskrities miesto gyvenimas, jo temos ir "idėjos". Apskrities miestas buvo dar labai netoli nuo "grynojo kaimo" ir su aiškiomis pretenzijomis vaidinti "tikrojo miesto" rolę. Tad jame labai gyvai reiškėsi visi lietuviškojo gyvenimo aspektai. Tokią sugestiją teikiu tik tarp kitko, kadangi anketa klausia, kur ieškoti naujų temų ir idėjų. Iš tikrųjų, dailiosios prozos kūrėjui turi būti geros visos temos ir idėjos, kurias jis pakankamai pažįsta ir turi sugebėjimo meniškai vaizduoti.

III

Ar šiandieniniai mūsų rašytojai turėtų laikytis tradicinės romano konstrukcijos, atsirėmusios į fabulą ir stiprią intrygą, ar bandyti sukurti modernų lietuvišką romaną /su psichoanalitiniais sielos "mėsinėjimais" etc./?

Bronys Raila:

— Klasikinis ar modernus romanas? Čia tik taip sau žodžiai, norint kokią problemą skirstyti ar analizuoti. Kiekvienas labai geras, t. y. klasikinis romanas yra ilgai modernus, ir kiekvienas labai geras modernus romanas tampa klasikinis. Žinoma, detalėse, formose, stiliuose ir temose visada reikia eiti su bendrąja gyvenimo tėkme ir gyvenamojo laiko mada ir dar geriau — bandyti vis truputį užsišokti pirmyn už savo laiko madą. Išskyrus dailėje M. K. Čiurlionį, kiti mūsų kūrėjai didžiumoje vis buvo baisiai konservatyvūs, vilkosi iš užpakalio, nedrąsūs ir be iniciatyvos savarankiškai prasiskinti naujus takus. Ar kas rašys "klasiškai" ar "moderniškai", visiems liks galioti tos pačios ir maždaug amžinos dailiosios prozos taisyklės: įdomi fabula, stipri intryga, sklandus stilius, ne mėgėjiška, bet meistriška romano ar apysakos konstrukcijos technika. Kiekvienas rašytojas, kuris pajunta, kad mūza jį pabučiavo ir jam būtina imtis plunksnos, privalo nepamiršti, kad laukiamasis jo veikalų skaitytojas turi neginčijamą ir stačiai prigimtinę teisę neskaityti blogai ir tik mėgėjiškai parašytų romanų, be geros fabulos, neintriguojančių, taigi, neįdomių ir neteikiančių jam norimos pramogos.

— A. Landsbergis:

— Mūsų ar kitos tautos literatūrai nėra visuotinų receptų ar "tinkamų" bei "netinkamų" stilių. Pavyzdžiui, Škėmos romanai turi daugiau psichoanalitinių ir surrealistinių elementų, Jankaus — pasakojamojo ištisumo, fabulos, intrygos. Abu yra geri rašytojai, ir abu rašo savaip ne todėl, kad būtų pasirinkę "tinkamą" būdą: romano konstrukcija yra autoriaus vidinės konstrukcijos atspindys. Be to, vad. modernusis romanas yra žymiai daugiau negu psichoanalitiniai sielos "mėsinėjimai".

Vl. Kulbokas:

— Abiem keliais einant galima sukurti didelį veikalą; pasirinktiną kelią, normaliai imant, apsprendžia rašytojo kūrybinė asmenybė, jo nuojauta ir polinkis.

Mykolas Vatkus:

— Hoc faciendum et illud non omittendum.

Vyt. Alantas:

— Modernus ar "nemodernus" romanas — klausimas problematinis. Man rodos, būtų kur kas tiksliau kalbėti apie gerus ir blogus romanus. Romano literatūrinė vertė pareina ne nuo to, kiek ir kaip sąžiningai rašytojas laikysis literatūros vadovėlio teorijos taisyklių ar kiek jis stengsis būti modernus "mėsinėdamas" žmogaus sielą /tarp kita ko tą "mėsinėjimo" darbą prancūzų rašytojas Marcelis Proustas pradėjo jau šio šimtmečio pradžioje: jo penkiolikos tomų romano "A la recherche du temps perdu" pirmoji dalis pasirodė 1913 m. /, bet nuo to, kiek išneš jo gabumo polėkiai, literatūrinis pasiruošimas ir kiek jis sąžiningai žiūrės į savo profesijos darbą. Kitais žodžiais romane pirmon galvon aš vertinu kūrybinį momentą.

Jonas Aistis:

— Gerai supintos fabulos talentas yra labai retas. Vidutiniai ir menki rašytojai, negalėdami su fabula susidoroti, tą prarają stengiasi užkišti įvairaus plauko skudurais, bet skudurai skudurais ir lieka.

Pranas Naujokaitis:

— Romanas be gyvenimo srovės, be įvykių tekėjimo būtų sunkus ir varginantis. Taigi intryga ir fabula romanui reikalinga. Tačiau psichologinis charakterių pagilinimas taip pat būtinas. Atrodo, kad ir mėginama mūsų rašytojų eiti šiuo keliu (Pūkelevičiūtė, Landsbergis, Katiliškis, Jankus/ — neatmetant fabulos ir intrygos, daryti gilius įsiveržimus į vaizduojamų asmenų vidaus pasaulį, sustoti ties lemiamais momentais, formavusiais jų charakterius.

IV

Ar mūsų literatūra nukenčia nuo to, kad rašytojai beveik išimtinai kuria charakterius, bet ne tipus?

Vyt. Alantas:

— Mūsų literatūra kenčia ne nuo charakterių, bet nuo "charakterių". Nuo gerų, vykusiai psichologiškai apdorotų charakterių jokia literatūra nukentėti negali. Jei mūsų rašytojai daugiau rūpinasi charakteriais kaip tipais, galbūt bent iš dalies atsakingi mūsų skaitytojai ir, pagaliau, kritikai, kurie visada mėgsta pabrėžti gerai apdorotų charakterių būtinybę literatūros kūrinyje.

Jonas Aistis:

— Kai ragaišio nėra, tai gerai ir duona.

Pranas Naujokaitis:

— Tipiškumo bruožų randame kaimo buitį vaizduojančiuose veikaluose. Ir tai ne tiek rašytojų nuopelnas, kiek per šimtmečius susiformavusios liaudies kultūros bruožas, rašytojų tik akylai pastebėtas ir į meno formas nukeltas. Nei mūsų inteligentijos, nei naujai susikūrusios lietuviškos miesto visuomenės gyvenimas tokio lengvai pagaunamo tipiškumo neturėjo ir dabar dar neturi. Ar kūrimas charakterių yra yda, o tipų — aukštybių laimėjimas? Be abejonės, toks charakteris, kuris savyje turi suėmęs pačius ryškiausius savo visuomenės bruožus, taigi turi tipiškumo žymių, yra turtingesnis ir patrauklesnis. Bet ir kraštutiniai individualistai, labai išsiskirią iš gyvenamos bendruomenės arba klasės, gali būti lygiai geri literatūros personažai, turį ne tik idėjinio svorio, bet ir psichologinio gilumo. Iš viso man atrodo skirstymas personažų į tipus ir charakterius yra dirbtinai schematiškas ir pasenęs.

Vl. Kulbokas:

— Kurti tipus, kai jų dar ir gyvenime nėra, išskyrus mūsų kaimo buitį, — sunkus dalykas. Galbūt platesniam pasauliui mūsų literatūra būtų įdomesnė, svaresnė, jei rašytojai duotų daugiau mūsų tautinių tipų (ypač iš inteligentų, miesčionių, amatininkų buities).

Mykolas Vaitkus:

— Kurk ką tinkamas, tik talentingai.

Bronys Raila:

— Ne, mūsų literatūra nenukentės nuo to, jei joje bus mažiau dirbtinių "tipų" ir vis daugiau gyvų charakterių. Mūsų literatūra savo gimimo laikotarpyje vis daugiau griebdavosi už tipų ir tuo žlugdėsi. Surasti ar išvedinėti tipus yra daugiau sociologo, pedagogo, publicisto ar kritiko uždavinys, o prozos menininko svarbiausias rūpestis turėtų būti sukurti giliausius ir gyviausius charakterius. Jei tai jam pasiseks, tokie charakteriai savaime virs tipais, apimdami ir išreikšdami daugelio panašios grupės asmenų esmę.

V

Ką galėtumėte pasakyti apie dabar okupuotoje Lietuvoje išleistus romanus? (Ar jie pavaizduoja realųjį gyvenimą, kokia jų literatūrinė vertė, koks gali būt palyginimas su laisvajame pasaulyje sukurtais romanais?).

Bronys Raila:

— Ketvirtajame skyriuje pareikštos mintys yra tiesioginis atsakymas į klausimą dėl dabar okupuotoje Lietuvoje rašomų ir išleidžiamų romanų literatūrinės vertės. Dar ne su visais, bet su gera jų dalimi man teko susipažinti. Išskyrus mūsų senuosius prozos meistrus sovietinėje Lietuvoje, kurių naujuosius veikalus dar nepajėgia galutinai sužaloti kompartijos neapeinamas reikalavimas kurti tik "teigiamus tarybinio gyvenimo tipus" ir "neigiamas" buržuazinio ir nacionalistinio praeities gyvenimo liekanų atmatas" (irgi "tipus"...), visa kita sovietinė lietuviška proza yra falšyvas, kiaurai melagingas lietuviškos buities ir jo žmogaus vaizdavimas, komunistų partijos ideologijos ir programos "pritaikymas" literatūroje, todėl neturi jokios meninės vertės ir nieko patvaraus nepaliks mūsų literatūros raidoje. Toje beletristikoje yra tik trys pastovūs "tipai": tarybinis herojus komunistas, kuris visados laimi; buržuazinis atmata ar nacionalistinis banditas, kuris pralaimi ar būna sunaikintas; arba tų dviejų elementų mišinys, kur autorius turi pareigą jį arba išgryninti ir paversti geru komunistu, arba demaskuoti ir sunaikinti, kaip nepataisomą atmatą... Toje "socialistinio realizmo literatūroje" rasi visko, bet tik ne socializmo, ne realizmo ir ne literatūros. Tai yra kiekvieno sovietinio rašytojo likimas ir nelaimė, ir negalėtume sakyti, kad jie tos naštos sunkumo bei klaikumo nejaučia kaip kūrėjai, šiaip tūlas būdami gal ir visai nuoširdūs komunistai. Jie noriai griebiasi temų iš vaikų gyvenimo ar iš sričių, kur galima išvengti partijos principų taikymo ir kur jie kaip meno kūrėjai gali laisviau atsikvėpti, bet nuolat ir nuolat įtemptoje kovoje su apynasriais, žabotojais ir jų grasinimais.

Sovietinės lietuvių literatūros ūgyje tačiau turėtume pažymėti vieną visai teigiamą atvejį, būtent — platų ir rūpestingą jaunųjų lietuvių literatų bendrąjį apmokymą ir lavinimą įvairiose literatūrinės technikos bei amato srityse, platesnį ir gilesnį, negu jis buvo nepriklausomos Lietuvos laikais, kada literatai savo amato daugiausia mokėsi paskirai, individualiai, be sistemos ir organizuotos pagalbos. Kai okupacinė vergija bus nublokšta, tautoje nestigs naujų literatų ir pusėtinai gerai paruoštų rašytojų, kurių kūrybiniai talentai tada tikrai galės atsiskleisti.

Jonas Aistis:

— Nieko negaliu pasakyti.

Vyt. Alantas:

— Neturėjau progos plačiau susipažinti su pasirodžiusiais ar pasirodančiais romanais okupuotoj Lietuvoje, bet iš tų, kuriuos teko skaityti, pvz. Baltušio "Parduotos vasaros", susidaro įspūdis, kad Krašto rašytojai puoselėja — ir reikia pasakyti gan sėkmingai — savo kalbą ir stilių, gerai apdoroja savo charakterius, bet laisvosios Lietuvos žmogaus liguistas niekinimas pagal partijos programą stumia juos nuo realiojo gyvenimo ir meninės tiesos. Todėl pavergtos Lietuvos rašytojų kūrybos palyginimas su laisvajame pasaulyje sukurtais romanais visada bus panašus į standartiškai pasiūto apdaro palyginimą su individualiai sukirptu švarku.

Mykolas Vaitkus:

— Permaža tesu su šia sritimi susipažinęs.

A. Landsbergis:

— Stipriausieji iš Lietuvoje parašytų romanų vaizduoja praeitį: Baltušio "Parduotos vasaros", Mykolaičio-Putino "Sukilėliai" etc. Išeivijoje sukurta daugiau vertingų romanų. Lietuvoje parašytieji pasižymi puikia kalbos kultūra, bet ypač forminiu atžvilgiu pilki ir vienodoki. Nepamirškime romanų, kurie Lietuvoje dabar kuriami vaizduotėse ar kurių rankraščiai slepiami laukiant to laiko, kada jie galės išvyst dienos šviesą. Cenzūros praleidžiamos knygos jokiu būdu neparodo pilnutinės mūsų rašytojų tėvynėje potencijos.

PABAIGA KITAME NUMERYJE

SENUTĖ IŠ ŽEMAITIJOS — *B. Valantinaitės* lino raižinys
OLD WOMAN from Žemaičiai, Lithuania — by B. Valentinaitė

M O T I N A I

P R A D Ž I A

"Iš kur aš esu atėjęs, kur tu mane radai?" klausė kūdikis savo motiną.

Pusiau verkdama, pusiau juokdamasi ir glausdama kūdikį prie savo krūtinės, ji atsakė:

"Tu buvai užslėptas mano širdy troškimas, mano mylimasis.

Tu buvai mano vaikystės žaidimų lėlėse; ir kai rytais iš molio darydavau statulą, aš tada darydavau ir ardydavau tave.

Tu buvai laikomas šventoje vietoje drauge su mūsų namų dievu; garbindama jį, aš garbinau tave.

Tu esi gyvenęs visose mano viltyse ir mano meilėse, visame mano ir mano motinos gyvenime.

Tu buvai nuo amžių puoselėtas nemirtingos ir valdančios mūsų namus dvasios prieglobsty.

Kai mano širdis mergystėje skleidė savo vainiklapius, tu sukinėjais aplink ją maloniu kvapu.

Tavo švelnus minkštumas žydėjo mano jaunatviškuose nariuose, kaip žara danguje prieš saulės tekėjimą.

O pirmas dangaus mylimasis, užgimęs drauge su ryto šviesa, tu esi atplaukęs pasaulio gyvybės srove ir pagaliau išsikėlęs į krantą mano širdyje.

Man žiūrint į tavo veidą, mane užburia paslaptis; tu, kuris priklausei viskam, tapai manuoju.

Iš baimės netekti tavęs aš laikau tave tvirtai prie savo krūtinės.

Koks burtininkas yra sukrovęs pasaulio turtus šiose lieknose mano rankose?"

Iš *Rabindranath Tagorės* knygos "Pilnėjantis mėnulis" vertė
J. Tininis

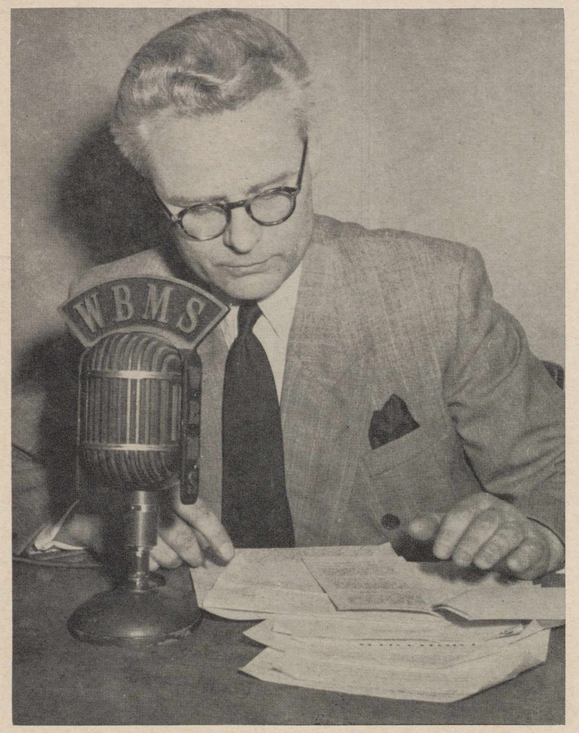

PETRAS VIŠČINIS, Lietuvių radijo programos "Laisvės Varpas", Brockton, Mass., steigėjas ir vedėjas. Programa šį pavasarį atšventė 5 metų veiklos sukaktį (Žiūr. čia dedamą str.).
PETRAS VIŠČINIS, director and founder of Lithuanian radio program Laisvės Varpas (Liberty Bell), Brockton, Mass. Program has been on air five years.

LAISVĖS VARPO PENKMETIS

Naujosios Anglijos kultūrinės liet. radijo valandos įsikūrimas ir veikla

Šių metų kovo 7 d. sukako penkeri metai, kaip Bostone veikia kultūrinė liet. radijo valanda **Laisvės Varpas.** Tai kukli, bet gana reikšminga sukaktis. LV radijo programos valanda skiriasi nuo kitų liet. radijo programų tuo, kad jos programos didžiąją dalį sudaro ne komerciniai skelbimai, bet grynai kultūrinis turinys. Į šią radijo valandą tenka pažvelgti kaip į vieną iš lietuvybę Amerikoje palaikančių apraiškų, šiuo atžvilgiu gana reikšmingą ir veiklią.

LAISVĖS VARPO BENDRADARBIAI banketo metu (iš kairės): solistė S. Daugėlienė, Gaigalienė, dainininkė D. Mongirdaitė, (neseniai "Dirvos" surengtame jaunųjų dainininkų koncerte-konkurse laimėjusi I-ją vietą), solistas St. Liepas, komp. J. Gaidelis, B. Kalvaitis ir Laisvės Varpo radijo programos vedėjas Petras Viščinis. Foto K. Daugėla

he members of the Radio Hour's Laisvės Varpas, 5th anniversay banquet.

Visose LV programose stengiamasi iškelti senosios ir naujosios liet. kūrybos grožį, pažadinti klausytojuose meilę liet. dvasios virpėjimui dainoje, literatūroje, dramoje... Turinio įvairumas yra būdingas LV požymis.

Vaisvės Varpas apima visą liet. kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą; turi jaunimo skyrių; informuoja apie mūsų rašytojų, kompozitorių, dailininkų veiklą savųjų ir svetimųjų tarpe; paliečia ir politines mūsų tautos problemas; duoda žodį patiems kultūrininkams bei veikėjams pasisakyti. Neužmirštama nė broliai pavergtoje tėvynėje, duodama Sibiro tremties skaudžios tikrovės vaizdų.

Atskirai pažymėtini LV kultūriniai parengimai, kuriuose programą yra atlikusios stipriausios mūsų meninės jėgos — pvz. Stempužienė, Baranauskas, Liustikaitė ir kt.

Tokius kultūrinius vakarus lanko lietuviai beveik iš visos Naujosios Anglijos.

Sukakties proga norėdamas daugiau patirti apie radijo valandos įsikūrimą veiklą ir organizaciją, kreipiausi į jos vedėją, iškeldamas keletą klausimų, kurių atsakymai, tikiuosi, bus įdomūs ir LD skaitytojam bei kitų radijo valandų organizatoriams bei klausovams.

Mūsų pasikalbėjimas su Laisvės Varpo programos vedėju, energingu visuomenininku, vilniečiu, adv. Petru Viščiniu, apėmė visą plačią programos kūrimosi istoriją ir organizaciją; nė nesistengdamas visko atpasakoti iki smulkmenų, paliesiu tik pačius, mano manymu, svarbiuosius bruožus.

Pradžia

— Vos įkėlus koją į šį kraštą, o tai įvyko 1949 m. rugsėjo pabaigoje, —pasakojo P. Viščinis, — krito į akį tai, kad čia lietuvių visuomenė labai gyvai domisi sava kalba vedamomis radijo programomis. Susidarė įspūdis kokį didelį uždavinį galėtų atlikti tokia radijo programa, kuri būtų skirta ne bizniui ir pramogai, bet grynai visuomeniniams ir kultūriniams reikalams. 1950 m. vasario 16-os proga pavyko suorganizuoti per Brocktono radijo stotį Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimo programa, kuri susilaukė labai šiltų atsiliepimų. Pasidarė aišku, kad tokios programos reikia ruošti pastoviai. Vasario 16-tos ir birželio minėjimų programos dabar rengiamos kasmet. Už pirmą stočiai reikėjo mokėti, o dabar jos perduodamos nemokamai, kaip "public service".

Po įvairių svarstymų ir projektų, 1952 m. kreipiausi į SLA II apskr. ir ALT Sandaros I apskr. suvažiavimus. Buvo priimtos rezoliucijos, o pats reikalas pavestas specialioms komisijoms. Programos pradžiai lėšų pažadėjo: SLA 2 apskr. — 100 dol., ALT Sandaros 1 apsk. — 250 dol., J. Tuinila — 100 dol., J. Arlauskas ir P. Vaičiūnas po 50 d., E. Mozūraitienė — 25 dol.

1954 m. kovo 7 d. buvo pradėta Laisvės Varpo kultūrinė programa.

Nuaidėjo Vilniaus maršo garsai, kurie ir dabar sutinka ir palydi kiekvieną LV programą, klausytojams atmintinai atmintin įstrigusią.

LAISVĖS VARPO, N. Anglijos Liet. Radijo valandos, 5 metų sukakties banketo dalyviai. Kairėje prie pirmo stalo svečius kalbina vedėjas P. Viščinis; Svečių tarpe matyti inž. Galinis su žmona, mecenatas P. Vaičiūnas, V. Kulbokienė,, K. Barmus ir kt.
AT BANQUET of Laisvės Varpas (Liberty Bell) radio program, Brockton, Mass.

Organizacija ir tolimesnė veikla

Darbas pradėtas be jokio statuto ir be finasinio plano. Reikėjo kuo greičiausiai išsiaiškinti. Kovo 28 įvyko pradininkų, organizatorių ir rėmėjų susirinkimas, kuriame nusistatyta kad LV bus atskira organizacija, turinti savo statutą ir valdomuosius organus. Pagal vėliau priimtą statutą "Laisvės Varpas yra savarankis vienetas, kuris vadovaujasi tik valstybės įstatymais ir savo statutu." Vyriausiu organu yra sprendėjų susirinkimas. Jis renka valdybą, kontrolės komisiją, tvirtina finansines apyskaitas ir sprendžia visus kitus pagrindinius klausimus.

LV valdo sprendėjai

— Kiek dabar LV turi sprendėjų, ir kas gali būti "sprendėju"?

— LV turi virš 50 sprendėjų, kuriais yra atskiri asmenys, organizacijų atstovai ar klausytojų įgaliotiniai. Sprendėju gali būt kiekvienas asmuo, įmokėjęs 50 dol. pagrindinio įnašo ir po 10 dol. metinio mokesčio.

— Ar tikrai **visi** gali būti LVarpo sprendėjais?

— Nepriimami tik tokie asmenys, kurie priešingi Laisvės Varpo tikslui, t. y. Lietuvos išlaisvinimui, lietuvybės palaikymui ir tautinės kultūros ugdymui. Sprendėjų skaičius neaprėžtas, — priešingai, norima jų turėti kuo daugiau.

Didžiausi LV rėmėjai

Iš atskirų asmenų daugiausia LV yra parėmę Petras Vaičiūnas (Wychunas) su žmona iš Brocktono juodu įnešė į LV kasą virš 1000 dol. (Už tai LV juos laiko savo mecenatais ir amžinais nariais). Iš organizacijų pirmoje vietoje yra ALT Sandaros 16 kuopa Worcestery, kuri pagal savo įnašus turi 6 atstovus, ALT Sandaros I apskr. su 5 atstovais, SLA II apskr. su 3 atst., inžinierių dr-ja su 2 atstovais ir k.

Kiek LV programa girdima

LV uždavinys buvo, kad jį girdėtų Brocktono, Bostono, Worcesterio Lawrenco, Lowellio, Norwoodo ir kt. apylinkių lietuviai. Kad visi girdėtų, programa duota per dvi stotis. Susidarė didelės išlaidos. Vėl pereita į vieną stotį, kurią dabar girdi minėtos kolonijos ir dar Nashua lietuviai. Iš pusės valandos išaugome į valandą; dabar jau keliamas dviejų kartų per savaitę programos perdavimo klausimas. Tai rodo LV domėjimąsi. Bet vieno domėjimosi nepakanka. Didinant programą, reikia daugiau ir lėšų.

Naujų lėšų telkimas

LV lėšas sudaro: klausytojų įnašai, sprendėjų įmokėjimai, pelnas iš parengimų ir aukos už patarnavimus. Norima sustiprinti klausytojų įnašų mokėjimas Mesta mintis, kad kiekvienas klausytojas mokėtų po 10 ct. už programą. Per metus susidarytų $5.20. Surinkus 1000 tokių klausytojų įnašų, LV išsilaikymas lengvai išsispręstų. Į šią akciją pasižadėjo stoti visi sprendėjai.

Skyrium paminėtinos Laisvės Varpo organizuojamos programos anglų kalba. Tai Vasario 16-tos ir tragiškųjų birželio įvykių minėjimai. Programos išeina iš LV ribų ir perduodamos per nuolatines amerikiečių programas. Šalia informacijų čia eina žymių šio krašto asmenų pareiškimai Lietuvos reikalų ir lietuvių dainos ir kt. Tose programose perduodamos ir Massachusetts valst. gubernatoriaus proklamacijos. Tai vienintelis būdas tokiu plačiu mastu prieiti su Lietuvos reikalais prie amerkiečių visuomenės.

A. JANUŠKEVIČIENĖ, Brockton, Mass., pagrindinė bendradarbė, ruošiant LV programas angliškai, skiriamas amerikiečiams.
A. Januškevičienė, the assistant of the L. V. radio hour's English programs.

P. VAIČIŪNAS su žmona, Laisvės Varpo didžiausi mecenatai, atostogauja Floridoj.
P. Vaičiūnas and wife, one of the contributors of the LV radio hour.

Ateities perspektyvos

— Ateities perspektyvas kiek temdo finansiniai sunkumai, —tęsė LV programos vedėjas Petras Viščinis. — Bet didžiausi sunkumai jau praeityje. Darbas įėjęs į vagą. Klausytojų netrūksta, ir jie mūsų veiklai pritaria. Reikia tik suorganizuoti tą 1000-tį klausytojų, kurie lietuviškuoju būdu mokėtų klausytojo įnašą — 10 ct. (atsiminkite, kad nei programos vedėjui, nei bendradarbiams nemokamas joks honoraras!..), — Laisvės Varpo atteitis bus garantuota.

Kolonijose, kur yra daug savų biznierių, jų "pagarsinimas" už atlyginimą ,be abejo, naudingas keleriopai: informuojami klausytojai, reklamuojami savi, remiama radijo valanda. Tačiau N. Anglijos lietuvių pastangos išlaikyti grynai kultūrinę programą yra pavyzdys ir kitoms kolonijoms.

JI PADEDA NAUJIESIEMS LIETUVIAMS ATEIVIAMS

Lietuvė Teofilė Kielaitė — imigracijos skyriaus viršininkė

Kai iš Vokietijos stovyklų prieš dešimtį metų ar vėliau mūsų žmonės kėlėsi į kitą Atlanto pusę, visi tie, kurie išlipo į krantą Bostono uoste, buvo sutikti ir pasveikinti gražia lietuvių kalba. Juos užkalbino maloni imigracijos viršininkė, lietuvė. Daugelis tų, kurie liko čia gyventi, kurie rūpinosi giminių atgabenimu, dokumentų vertimais, pilietybės įgijimu ir panašiais dalykais, visada naudojosi labai nuoširdžia tos savo tautietės pagalba, kuri buvo teikiama ne tik iš paprasto tarnybos pareigų atlikimo, bet iš dzūkiškos prigimties nuoširdumo, iš noro padėti kiekvienam į ją besikreipiančiam asmeniui, ypatingai lietuviui.

Ta lietuvė valdininkė tai Teofilė Kielaitė-Tattan. Ji gimė ir augo Lawrence, Mass. Jos tėvai Kazimieras ir Alena (Žekiūtė) Kielai atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes iš Dainavos šalies, dzūkų žemės, iš Liškiavos apylinkių.

Kazimieras Kiela tėvas, jau miręs, o motina ir dabar tebegyvena Lawrence, Mass. Teofilė yra viena iš keturių tos šeimos užaugusių vaikų (Kielai išaugino dvi dukteris ir du sūnus). Teofilė mokėsi Lawrence pradinėje ir aukštesnėje mokyklose, studijavo socialinius mokslus garsiosiose Bostono aukštosiose mokyklose — Boston College, Simmons College ir Harvard University. Prieš 30 su viršum metų buvo priimta į Massachusetts valstybės imigracijos ir natūralizacijos įstaigą tarnautoja ir nuo tada joje tebedirba. 1956 m. T. Tattan paskirta tos įstaigos viršininke.

Massachusetts valstybė yra vienintelė visoj unijoj, kuri išlaiko specialią įstaigą imigrantų reikalams. Visos kitos vastybės pasitenkina federalinės valdžios įstaigų atliekamu darbu. Taigi, mums ypač malonu, kad tokios vienintelės atskiros valstybės lėšomis išlaikomos ir greta federalinės valdžios dirbančios įstaigos direktore yra mūsų tautietė Teofilė Tattan, gerbiama ir mėgiama visų, su kuriais jai tenka susitikti ar sykiu dirbti.

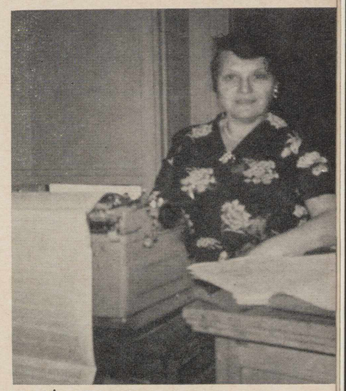

TEOFILĖ TATTAN, Imigracijos įstaigos viršininkė, Boston, Mass.
T. Tattan, the director of Immigration Bureau in Boston, Mass.

Ji gyvena netoli Bostono, Arlington, Mass., 1932 metais ištekėjusi už airių kilmės laikraštininko George Tattan, kuris anksčiau leido "So. Boston Tribune", o dabar leidžia "Melrose Chronicle".

Specialiai sudarytas Bostono lietuvių komitetas pernai sausio 26 gražiausiame Bostono Sheraton Plazza Hotel surengė jai viešą pagerbimą, kuriame dalyvavo keli šimtai asmenų, jų tarpe eilė aukštų Mass. valstybės valdžios asmenų. Ta proga iškeltas jos sąžiningas pareigų atlikimas; lietuviai gi išreiškė dėkingumą už tikrai nuoširdų ir lietuvišką ponios Tattan pa slaugumą savo tautiečiams. Malonu prisidėti prie padėkos ir linkėjimų tautietei Teofilei Kielaitei-Tattan, kruopščiu darbu ir širdingumu iškilusiai į aukštą poziciją šiame krašte. **km**

Imigracijos įstaigos namai, Boston, Mass.
Foto V. Adomavičius
Immigration Bureau Building.

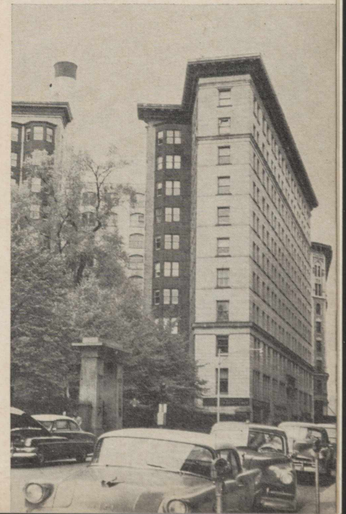

PHYSICAL CULTURE BUILDIND in pre-war Lithuania in the Green Hill district of Kaunas.

KŪNO KULTŪROS RŪMAI Kaune, Žaliajam kalne, Lietuvos Nepriklausomybės metais. (Už rūmų stadijone buvo pastatyta halė, kur vyko Europos krepšinio rungtynės).

TAI BUVO PRIES 20 METŲ

Susitikimas su Europos krepšinio meisterio — Lietuvos komandos kapitonu Feliksu Kriaučiūnu

FELIKSAS KRIAUČIŪNAS, buv. Lietuvos krepšinio kapitonas, kalbasi su Edvardu Šulaičiu (sk. pasikalbėjimą šiame psl.).
Foto Z. Degutis

F. Kriaučiūnas, former captain of the Lith. basket ball players and E. Šulaitis.

Prieš 20 metų Lietuvos krepšinio rinktinė antrukart laimėjo Europos krepšinio pirmenybes. Tai įvyko 1939 m. gegužės mėn. 28 d., kada didžiulėje Kauno halėje lietuviai, įveikę paskutinįjį savo varžovą — Italiją, pasipuošė meisterio vardu.

Chicagoje gyvena tą meisterio vardą laimėjusios komandos kapitonas Feliksas Kriaučiūnas (Phill Krause) su kuriuo ir jo simpatiška žmona Zuzana (Ragauskaite) prieš kiek laiko teko susitikti ir pasikalbėti apie anas atmintinas dienas.

Kas matė Kriaučiūną žaidžiantį Europos krepšinio pirmenybėse, tie sako, jog jis dabar esąs nedaug tepasikeitęs: vis toks tvirtas, plačia šypsena. Žinoma, metų eilė įspaudė kai kurias žymes veide, bet jo atmintyje dar yra labai gyvos praleistos dienos Lietuvoje, rodos, lyg tai būtų tik vakar įvykę.

Pradžioje paklausiau apie atvykimą į Lietuvą ir ten patirtus įspūdžius.

— Lietuvon nuvykau 1937 m. pavasarį (prieš II-sias Europos pirmenybes Rygoje) kartu su Pranu Talzūnu. Čia mes neturėjome daug laiko pasiruošti toms pirmenybėms, nes apie mėnesis laiko iki jų tebuvo likęs. Tačau darėme viską, ką galėjome ir, kaip žinote, mums pavyko pelnyta pergalė, nors jos ir nelabai tikėjomės. Tada mums nebuvo žinomas kitų komandų stiprumas, todėl teko tik pirmenybių metu studijuoti jų žaidimo pobūdį.

Kas liečia mano įspūdžius Lietuvoje, tai jie buvo kuo puikiausi, nes Lietuvoje mane priėmė kaip karalių ir ten praleistos dienos visad pasiliks atmintyje. Tokio priėmimo ir gyvenimo aš niekada nesvajojau.

—Ką galite pasakyti apie 1939 m. Europos krepšinio pirmenybes? — paklausiau.

— Po pirmojo laimėjimo aš grįžau Amerikon, o vėliau ir naujoms rungtynėms vykau nebe vienas; čia didelė parama mums buvo aukštasis Lubinas, kuris Kaune pelnė lemiamus taškus prieš latvius.

Šiose pirmenybėse daugiausia vargo turėjome prmąją dieną, gegužės 22, su latviais rugtynėse, kuros baigėsi tik vieno taško skirtumu — 37 - 36. Tačiau visos kitos — prieš Estiją, Lenkiją, Prancūziją, Suomiją, Italija — baigėsi aiškiomis mūsų pergalėmis. Mano draugai: Lubinas, Ruzgys, Puzinauskas, Andrulis, Budriūnas, Jurgėla, Baltrūnas ir kiti čia pasirodė kaip tikri krepšino specialistai.

— Ką vėliau veikėte po pirmenybių? — dar paklausiau. — Netrukus grįžau į Ameriką pasilsėti; buvau besirengiąs vėl į Lietuvą važiuoti, tačiau rusų okupacija ir kiti pasaulio įvykiai visus planus suardė.

— Prasidėus II pasauliniam karui, buvau pašauktas į kariuomenę ir ilgą laką tarnavau Europoje, kur vadovavau kareivių sporto vienetams. Iš jos sugrįžau 1946 m. ir kurį laiką dar žaidžiau Dariaus-Girėno veteranų posto komandoje. Paskutinį kartą teko pasirodyti aikštėje 1957 m. Chicagoje per mūsų pergalių Europos pirmenybėse minėjimą ir šį žaidimą aš ilgai atsiminiau, nes po to kelias savaites skaudėjo raumenis.

Pūsdamas ilgą cigarą, Kriaučiūnas papasakojo ir daugiau prisiminimų, kurių visų čia nesurašysi. Pasakojimą papildydavo ir jo žmona, kalbanti gražiai lietuviškai. Pats Kriaučiūnas sakosi mažai turįs progos kalbėti lietuviškai, todėl kartais ilgiau tenka pagalvoti, norint pasakyt retesnį žodį. Kriaučiūnas turi brolį Edvardą, kuris yra Notre Dame universiteto sporto direktorius.

Greitai prabėgo kelios malonaus pašnekesio valandos. Atsisveikinęs ir grįždamas į namus jaučiau giliai atmintin įstrigusias mintis apie lietuvių pergales, kurios Lietuvos vardą įrašė į pasaulinio sporto istoriją. Gera turėti savo tarpe tų didingų momentų liudininkus — jie akivaizdžiai primena, kad pasiryžimas ir darbas nugali visas kliūtis. O tokio paskatinimo dabartiniu metu mums kaip tik reikia.

Buv. Lietuvos krepšinio rinktinės kapitonas Feliksas Kriaučiūnas (4-tas iš dešinės) savo draugų tarpe 1957 m. Chicagoje, sužaidęs parodomąsias rungtynes, kuriose dalyvavo daugelis Europos krepšinio pirmenybių dalyvių: Puzinauskas, Andriulis, Budriūnas, Norkus, Talzūnas ir k.
Foto E. Š.

Ona Blandytė, Liet. moterų tinklinio komandos kapitonė, priima taurę iš Petro Petručio 1959 m. Š. Amerikos pabaltiečių pirmenybėse Chicagoje. Foto E. Šulaitis

Ona Blandytė, captain of the Lith. women's volleyball, receives the trophy for her team.

LIETUVIŲ VYRŲ KREPŠINIO RINKTINĖ, įveikusi latvius Šiaurės Amerikos pabaltiečių pirmenybėse, įveikusiose balandžio 25-26 dd. Chicagoje. Klūpo (iš kairės): Varnas, Butka, Kamarauskas, Valaitis, Germanas; stovi: Dirvonis, Buntinas, Skaiger, Shimkus, Montre, Žvinakis. Šiose pirmenybėse be vyrų krepšinio lietuviai laimėjo ir jaunių krepšinį bei moterų tiklinį.
Foto E. Šulaitis

Lithuanian Men's basketball team, the winner of the Baltic championships.

NAŠLAITĖ / ORPHAN Vytautas Ignas

V Y T A U T A S I G N A S

Buities kurdo, žmogaus vienatvės ir kasdienos simbolių dailininkas

Turime gausią jaunąją lietuvių dailininkų kartą, išaugusią paskutiniaisiais nepriklausomo gyvenimo metais ir išeivijoje. Ne vienas šios kartos atstovų buvo kur kas plačiau aptarti ir atžymėti svetimųjų, negu mūsų pačių spaudos (plg. Kasiulį, Krivicką, Viesulą, Mončį, Račkų, Pivoriūną, Kurauską, Januį, Korsakaitę, Žukaitę etc). Laikas mums patiems susipažinti su jais ir jų kūryba, kad galėtume sekti mūsų dailės tradicijos vystymąsi ir pagrindines tendencijas, nes Lietuvoje esantiems nėra jokios progos nei laisvai bręsti, nei sekti Vakarų meną; jie priversti kartoti stereotipines socialistinio realizmo klišes, prievartaujančias ir patį dailininką ir jo kūrybą.

Vienas jaunųjų lietuvių dailininkų, Vytautas Ignatavičius-Ignas šį pavasarį Chicagoje buvo išstatęs tapybos, grafikos ir vitražų kūrinių savo pirmoj individualioj parodoj, kurią suorganizavo Lietuvių Akademikų Skautų korporacija "Gintaras".

Vytautas Ignas gimė 1924 metais. Dailės studijas, baigęs gimnaziją, pradėjo 1941 metais Vilniaus Dailės Akademijoj (tapybą pas prof. Vienožinskį, paišybą pas Gudaitį ir Vilimą), jas vėliau tęsė ir baigė Vokietijoje, Frieburg i. Br. Taikomosios dailės institute (tapybą pas V. Vizgirdą ir A. Valešką, paišybą pas V. K. Jonyną). Šiuo metu gyvena Clevelande ir dirba Porembos vitražų dirbtuvėje. Yra taip pat dirbęs ir Chicagoje dail. A. Valeškos vitražų studijoje.

Taigi, dail. V. Ignas yra savo akademinį paruošimą gavęs iš pirmaeilių mūsų dailininkų-pedagogų. Gera mokykla, esminė sąlyga tolimesniam tobulėjimui ir ieškojimui, neabejotinai ryški Igno kūryboje. Ir jau studijų metais, Vokietijoje, jaunasai dailininkas buvo savų profesorių pastebėtas ir tinkamai įvertintas: jų manymu, iš jo turėjo išaugti talentingas ir pajėgus kūrėjas. Ir jie neapsiriko.

Visoms Vytauto Igno kompozicijoms charakteringi bruožai: saviti siužetai, originalus jų traktavimas, įdomi ir savaiminga spalvinė skalė, autentiška pastanga surasti savai žmogiškai laikysenai tinkamą simbolių šifrą.

Siužetų originalumas ypač pastebimas aliejinėj tapybo. Čia dailininkas, panaudodamas kasdieniškus daiktus, kasdieniską — dažnai labai pilką — aplinką ir labai mažą objektų skaičių, stengiasi per juos išreikšti savo kompozicijų idėją. Jis, tarytumei, pakelia paprastą ir trivialų rutinos rakandą į savotiško simbolio plotmę — leidžia jiems savo pabrėžtinai skurdžiam apsireiškime būti žmogiškos dalios reprezentantais ir liudininkais. Taip, sakysime, savo paprastai "Nature morte" įvardintuose paveiksluose jis, išdėstydamas marionetes, laikraštį, užkandos dėžutę, lazdą, pirštines ir t. t., šalia kompozicinių ir spalvinių problemų nori žiūrovui parodyti daugiau, negu tapybinį sprendimą. Jis, iš tiesų, nori žiūrovui p a s a k y t i apie žmogiškąjį praeinamumą, skurdą ir lemtį. Ignas yra neabejotinai vienas tų dailininkų, kuris nuolat ieško tapybinėj frazėj ir žmogiškojo sakinio (message). Ta prasme jį galėtume pavadinti tapytoju-poetu. Pasirinktoji tematika charakteringai minorinė. Vaizduojamieji žmonės ir jiems parenkamas fonas — asketiškai nykūs: priemiesčių kvartalai, klounai, skurdžios gamtovaizdžio užuominos, išblyškę berniukai, akmuo ir nuoga žemė, vargingi sužieduotiniai, liūdni šventieji, skausmingi Nukryžiuotojo pavidalai, našlaičiai, kaliniai ir batų valytojai. Kiekvienas figūrinių Igno kompozicijų pavidalas nėra vien tiktai spalvinė dėmė, estetiškai išbaigianti kompozicija, bet taip pat ir paveikslo idėją skelbianti detalė — intensyvi, koncentruota, dramatiška. Visai dailininko kūrybai būdinga žymė — žmogaus figūros dominavimas prieš peisazą. Daiktinės tikrovės primatas prieš gyvąją gamtą.

Visi šie tvirtinimai nurodo, kad Vytauto Igno esama ekspresionistinės linkmės atstovo, neieškančio užfiksuoti regimosios tikrovės įspūdžių, bet siekiančio išsakyti savo vidinę būseną. Jos situacijas ir nuotaikas dailininkas įformina originaliai, atrinkdamas kompozicijoms tiktai pačius būtinuosius ir neišvengiamai esminius komponentus, paveikslo niekad neperkraudamas ir išlaikydamas bendrąją koloritinę skalę. Kaikuriuose kūriniuose (pvz. Dvi galvutės, Peizažas su juodu mėnuliu, Atsisveikinimas, Klounas, Jaunas muzikantas, Kryžius) toji sintetiška, nuostabiai paprastų ir kartu giliai prasmingų tapybinių priemonių ir originalios tematikos jungtis rodo visiškai subrendusio dailininko braižą ir veidą. Kituose gi paveiksluose, tiesa, dar užtinkame vienur kitur neišspręstų koloritinių uždavinių arba perdaug demonstratyvų tematinio aspekto akcentavimą. Pastaroji tendencija suprantamai kyla iš dailininko pastangos pernelyg aiškiai ir kiek įmanoma suprantamiau perduoti savo kūrinio idėjinį užmanymą.

Dailininko Vytauto Igno grafika rodo lygiai tokį pat originalų ir savitą sprendimą tiek tematikos pasirinkime, tiek jos įforminime. Pats piešinys, nors ir nebūdamas centriniu dailininko dėmesio objektu, yra lengvas, tikslus ir šviežias. Raižinių techniškas išpildymas geras, o patiektieji vitražų eskizai taip pat liudija Igno neeilinius sugebėjimus šioje srityje.

Pirmoji Vytauto Igno individuali paroda jį pristatė kaip pajėgų, visais atžvilgiais įdomų, originalų ir vispusišką, geros mokyklos ir stiprios individualybės, dailininką. Jis netiktai savo kartoje, bet ir mūsų veteranų bei meisterių tarpe, jau šiandien įrašytinas kaip dėmesio vertas vardas. Parodyti kūriniai taip pat liudija, jog ateityje mes dar dažnai turėsime progos kalbėti ir išgirsti apie jo kūrybą.

Henrikas Nagys

NATURE MORTE Vytautas Ignas

KLOUNAS / Vytautas Ignas

ATSISVEIKINIMAS / FAREWELL V. Ignas

ATGAILA / REPENTANCE Vytautas Ignas

Dailininkas Vytautas Ignas prie savo vitražo projekto.

PULK. LEIT. A. ŠPOKEVIČIUS

LIETUVOS JAUNIMAS KOVOSE PRIEŠ OKUPANTUS

PABAIGA

L. A. D. UŽ LIETUVOS RIBŲ

Vokiečių ginkluotos pajėgos buvos suskirstytos rytiniame fronte į tris barus: Ukrainos (dešinysis), Baltgudijos (centro arba vidurinis) ir Šiaurės (kairysis).

Lietuvių vienetai buvo siunčiami į vieną arba kitą fronto barą, pagal reikalą. Pietiniame ir viduriniame bare buvo 7 batalijonai. Dalis tų batalijonų priklausė policijai, o kita dalis kariuomenei. Esantieji šiuose baruose batalijonai turėjo užnugario saugos uždavinius.

Į šiaurinį fronto barą atvykusieji mūsų batalijonai priklausė vokiečių karinei vdovybei. Jie tuojau gavo kautynių uždavinius. Jiems betgi nerūpėjo kitos problemos, kuriomis skaudžiai gyveno mūsų batalijonai esantieji vidurio ir pietų fronto baruose (kuriems teko susidurti ne su fronte esančiu priešu, bet su čia pat veikiančiais partizaniniais daliniais ir, kas blogiausia, kad tie partizaniniai daliniai buvo dviejų rūšių: ukrainiečių nacionalistų partizanai ir komunistų organizuoti partizanai).

Karas ėjo į galą. Vokiečių kariuomenė, spaudžiama priešo, traukėsi iš Šiaurinio baro ir visą laiką tose atsitraukimo kautynėse dalyvavo mūsų batalijonai, užsitarnaudami gero įvertinimo iš vokiečių vadovybės. Pagaliau, pasitraukus į Latvijos žemę prie Baltijos jūros, batalijonai dalyvavo Kuršo kautynėse.

Vokietijai kapituliavus, Kuršo prietiltis dar nebuvo sunaikintas ir vis dar atkakliai kovėsi prieš raudonąją armiją. Pagaliau Kuršo prietilčiui kapituliavus, lietuvių karių likimas pasiliko nežinomas.

Šiauriniame fronto bare kovėsi ir garsusis 13 batalijonas, vadovaujamas kap. Gasėno. Batalijonas iš Kauno išvyko 1942 m. pavasarį. Išvykstant jam iš Kauno, batalijone esantieji lietuviai vokiečių Gestapo agentai pasiliko Kaune.

Dar prieš batalijono išvykimą į frontą šio batalijono sudėtyje buvęs ekzekucijų būrys buvo kiek anksčiau išsiųstas į Baltgudiją. Kiek vėliau gauta žinių, kad patys vokiečiai tą būrį sunaikino.

Viduriniame fronto bare esantieji trys batalionai buvo pasiųsti užnugario saugos uždavinius vykdyti.

Jiems teko kautis su raudonaisiais partizanais. Tame ruože buvo Baltgudijos ir Lietuvos partizanų štabas. Raudonųjų štabas buvo įsikūręs pelkėse į rytus nuo Naručio ežero. sunkiai pereinamoje vie- Tiek vokiečių vadovybei, tiek lietuviams kariams buvo žinoma, kad ten yra raudonųjų partizanų štabas. Bet dėl sunkiai prieinamos vietovės, štabas liko nesunaikintas.

Pietiniame fronto bare buvo mūsų keturi batalijonai. Jie taip pat vykdė užnugario saugos uždavinius. Šiame bare veikė tiek raudonieji, tiek tautiniai ukrainiečių partizanai.

Vokiečių vadovybė reikalavo, kad visi partizanai būtų naikinami, ar jie raudonieji, ar tautiniai ukrainiečių vienetai. Tačiau mūsų batalijonų vadai, o taip pat ir eiliniai kovotojai suprato, kad prieš ukrainiečių tautinius partizanus nėra prasmės kovoti. Kai vokiečiams ir vieni ir kiti buvo vienodi priešai, mūsų kariai ir jų vadovybė į tą klausimą visai kitaip žiūrėjo.

Lietuviškų dalinių padėtis buvo nelengva. Pirmiausia reikėjo žinoti susitinkant priešą, — ar jis raudonasis ar tautinis ukrainietis kovotojas. Vokiečiai labai atydžiai sekė lietuvių veiksmus, o tautiniai ukrainiečiai partizanai, nežinodami lietuvių nuotaikų ir intencijų, vengė su jais kautynių ir slėpėsi.

Pagaliau šį reikalą sutvarkė pietinio fronto baro lietuvių karo kapelionas kun. Ignatavičius. Jis sudarė ryšį su tautiniais ukrainiečių partizanais ir apie vienų ir kitų nuotaikas bei planus informavo. Kun. Ignatavičius buvo sumanus, geras ir energingas kapelionas.

Raudonieji partizanai

1943 m. raudonųjų partizanų veikla pasireiškė ir ryt. Lietuvos dalyj.

Vokiečių karinė vadovybė nusprendė sunaikinti partizanų bazę, esančią miške, netoli Adutiškio, prie Antanų kaimo. Miško plotas apie 96 kv. klm. Miškas balotas, sunkiai prieinamas ir teturįs vieną miško kelią, einantį pačiu miško viduriu. Akcijos vadu buvo vokietis pulkininkas, o padėjėju lietuvis pulk. leit. Špokevičius. Akcijai vykdyti buvo paskirti tys lietuvių ir trys vokiečių batalijonai, viena baterija artilerijos, prancūziškų šarvuočių auto būrys ir trys lėktuvai.

Vokiečių pulkininkas akciją organizavo taip: dar neapsupus miško lėktuvai pradėjo žvalgyti, o šarvuotas auto būrys patruliuoti išilgai mišką — vieškeliu. Ir tik vėliau, pėstininkams atvykus, vokiečių batalijonai apsupo mišką, o lietuvių batalijonai turėjo įvykdyti žvalgymą ir raudonųjų partizanų sunaikinimą miške. Tačiau, nežiūrint stropaus žvalgymo, partizanų miške nebuvo surasta, nors pats miškas buvo prakoštas du kartus.

Raudonųjų partizanų vilionės

Be savo tiesioginio uždavinio — vokiečių kariuomenės užnugario ardymo, partizanai dėjo nemaža pastangų paveikti lietuvius karius, kad šie pereitų jų pusėn.

Štai koks buvo atsitikimas.

Svyriuose stovinčio batalijono ltn. Šlapelis pateko į partizanų nelaisvę. Kuriam laikui praslinkus, batalijono vadas kap. Miliauskas, per vietos gyventojus, iš partizanų batalijono vado gauna laišką, kuriuo jis kviečia kap. Miliauską pasikalbėti. Laiške nurodyta vieta ir laikas, be to, partizanų vadas užtikrina, kad pasikalbėjimo ir atvykimo saugumas užtikrintas; taip pat visais atvejais jis būsiąs laisvas grįžti.

Batalijono vadas nutarė nevykti. Atsirado vienas leitenantas savanoris šiam žygiui. Jis ir nuvyko į sutartą vietą ir sutartu laiku.

Leitenantas X, nuvykęs į nurodytą vietą, rado išrikiuotą partizanų batalijoną. Jam įėjus į aikštę, raudonųjų batalijono vadas sukomandavo "ginklu gerbk", pasisveikino ir netrukus pakvietė į vaišes. Jų metu buvo atvestas ir leit. Šlapelis. Nuostabu, kad leit. Šlapelis buvo ginkluotas. Visi partizanai rūkė amerikoniškas "Camel" cigaretes ir dėvėjo šiltais amerikoniškais baltiniais. Vaišių metu raudonųjų vadas pakartotinai teigė, kad kiekvienu metu lietuvių batalijonas galįs pereiti į jų pusę, net nurodė, kur jis turėtų susirinkti ir susitikti su partizanais. Jis pavyzdžiu statė leit. Šlapelį, kuriam, partizanų žodžiais tariant, čia esą labai gerai.

Leitenantui ruošiantis eiti namo, partizanų vadas jam padovanojo visiškai naują rusišką naganą ir išvykstantį vėl partizanai pagerbė ginklu.

Panašių atsitikimų buvo ir daugiau.

Štabas inspektuoja dalinius rytuose

Su išvykusiais batalijonais už Lietuvos ribų LAD štabas ryšius palaikė susirašinėjimu. Bet vien susirašinėjimo ryšiai nepatenkino LAD vadovybės. Tada buvo pasirūpinta, kad susidarytų sąlygos asmeniškai aplankyti frontuose esančius karius. Susitarus su vokiečiais, 1942 m. pabaigoje Šiaurės bare esančius lietuvius karius aplankė gan. št. pulk. Rėklaitis, o 1943 m. Viduriniame bare esančius karius — gen. št. pulk. leit. Špokevičius.

Kelionės tikslas — susipažinti su lietuvių karių aprūpinimu, aplankyti karius esančius ligoninėse, patirti jų moralinę būklę, kautingumą ir ginklavimą.

Generalinio komisaro įsaiga aprūpino cigaretėmis ir saldainiais.

Vilniaus batalijonas buvo Lydoje; to batalijono viena kuopa viename bažnytkaimy, netoli Pinų balų. Kuopa saugojo tiltą Lydos-Balstogės plente. Jos pagrindinės jėgos buvo Lubišcišče bažnytkaimio mokykloje. Apie mokylą padaryti įstiprinimai ir aptverta vielų tvoromis. LAD atstovas į bažnytkaimį atvyko lygiai 12 val., kuopa kaip tik pietavo. Apie vizitą nebuvo įspėta iš anksto. Įspūdis gautas toks: maistas geras ir skanus (sriuba su mėsa, košė su spirgais ir kava su romu), apranga gera ir tvarkinga, ginkluota šautuvais ir lengvaisiais kulkosvaidžiais; šaudmenų pakankamai. Nusiskundimų jokių, kareivių moralė pažymėtinai gera.

Aplankyta 15-tas batalijonas, esantis Baltgudijoje, batalijonas, atsiųstas į Minską poilsiui, būrys, saugąs sandėlius ir kt. Teko būti keliose ligoninėse kur lietuviai kariai buvo traktuojami lygiai su vokiečiais karais Kareivių nuotaika visur buvo stipriai patriotinė. Jie gerai suprato pagrindinį lietuvių kovos reikalą prieš baisiausią Lietuvos priešą — komunizmą.

Pasitraukimas ir nuginklavimas

Priešui spaudžiant, vokiečių kariuomenės vienetai stabdydami priešą pamažu traukėsi Vokietijos pusėn. Traukėsi ir LAD vienetai. Kai tik buvo pasiekta Lietuvos teritorija, LAD vienetai buvo tuojau nukreipti į Tilžę ir ten nuginkluoti. Eilinius ir puskarininkius paėmė į priešlėktuvinius dalinius, o visus karininkus perdavė darbo tarnybai. Tik vienas mūsų batalijonas, buvęs Ukrainos fronte, besitraukdamas pakliuvo į Lenkiją ir į Tilžę neatvyko. Koks jo tolimesnis likimas — nežinia.

Nuginklavimo Tilžėje išvengė ir 15-tas batalijonas, buvęs Baltgudijoje. Jam atvykus į Lietuvą, batalijono vadas, kuopų vadai ir dauguma būrių vadų pašalinta ir jų vieton pastatyti vokiečių policijos pareigūnai. Tada jis buvo išsiųstas į Italiją ir įjungtas į kovas prieš Anglijos kariuomenę. Netrukus visas batalijonas pasidavė anglų belaisvėn ir po kiek laiko įsijungė į kovą prieš vokiečius bet jau lenkų generolo Anderso armijos sudėtyje.

Fronte liko tik vieni lietuviai

Įdomu pažvelgti į paskutiniuosius LAD žygius per Lietuvą. Raudonajai kariuomenei įsiveržus į Lietuvą, partizanų veikla apėmė visą kraštą. Vokiečių pėstininkų teritorijoje jau nebebuvo. Buvo likę tik vokiečių 3-ios šarvuotos armijos kautynėse gerokai nukentėję daliniai. Raudonieji partizanai tiek įsidrąsino, kad telefonu paskambindavo LAD štaban. Nuo įvairių netikėtumų apsisaugoti į Kauną sutraukta keturi LAD batalijonai. Vokiečiai, sužinoję, kad Kaune yra lietuvių karių, juos tuoj nukreipė į gynimosi pozicijas, esančias tarp Nemuo ir Neries — Karmėlavos ir Rumšiškių kryptims ginti. Šiose pozicijose, apie 12 klm nuo Kauno, pačių vokiečių statytuose I karo metu bunkeriuose, LAD vienetai išbuvo apie 4 savaites. Liepos 30 d. LAD pradėjo trauktis. Besitraukiant per Kauną, gyventojai, kurie dar buvo likę, verkė ir prašė jų neapleisti ir neatiduoti Kauno bolševikams. Visos krautuvės buvo atidaros ir jose nesimatė pardavėjų, vien žmonių būreliai LAD kariai, vokiečių karinės vadovybės įsakyti, traukėsi labai nenoromis, — visi juto ir suprato, kad jie yra paskutiniai kariai, gynę Kauną nuo raudonųjų. Daliniams pravažiavus Aleksoto tiltą, tiltas buvo susprogdintas.

Prasidėjo atsitraukimo kelionė. LAD kariams vykstant plentu Kaunas—Marijampolė, ties Veiveriais vokiečiai sulaikė vorą ir nukreipė LAD dalinius į Ingavangio aukštumas. Čia vokiečiai atėmė sunkvežimius ir sakė daliniams įsirengti gynimosi pozicijas ir sulaikyti priešą besiveržiantį iš Prienų šilo.

Batalijonas išsilaikė tik vieną naktį. Keturias savaites priešas čia buvo telkęs savo jėgas sekančią dieną pradėjo puolimą. Be to dar iš vakaro rusų tankai į šiaurę nuo LAD dalinių pradėjo slinkti Veiverių kryptimi. Patyręs apie tai vokiečių pulko vadas tuojau apleido pozicijas ir pasitraukė, lietuviams apie savo pasitraukimą nieko nepranešdamas. Priešo puolimo akivaizdoje liko tik vieni lietuviai! Padėtis be išeities. Daliniai irgi pasitraukė, išvengdami apsupimo bei sunaikinimo.

Po dar keletos nuotykių ir susikirtimų su vokiečių vadovybe kuri pastebėjusi dar gyvus lietuvius vis bandė įstatyti į frontą, (Šakių pozicijose), atvykus į Tilžę, lietuviai buvo nuginkluoti. Puskarininkius ir eilinius paėmė į priešlėktuvinę tarnybą, o karininkus į darbo tarnybą.

Baigiant...

Nežiūrint karo meto sunkumų ir vargų, LAD vienetuose esančių karių patriotiniai jausmai buvo tas moralinis palaikytojas ir skatintojas kovon su Lietuvos ir visos žmonijos priešu komunizmu; tai neleido jokiose sąlygose nusiminti ir įgalino visus vargus pakelti tikint, kad kario atliekamos pareigos tarnauja savo tautai ir savo tėvynei.

Antrosios bolševikų okupacijos metu Lietuvos jaunimas vėl paėmė ginklą į rankas, nelaukdamas pagalbos iš niekur, bet pats pirmas duodamas ženklą kovai.

Priešo nepaliaujantis ir vis stiprėjantis Lietuvos patriotingojo jaunimo puolimas ir dergimas rodo, kad jo kova dar nebaigta ir kad jis ją veda teisingai, nežiūrint kuriose pozicijose būdamas ir kokios taktikos laikydamasis.

Atkelta iš 3 psl.

neigiamai atsiliepia į ūkinę pažangą ir apsunkina satelitų valdymą. Jie vis labiau atsilieka nuo kapitalistinio pasaulio, su kuriuo Chruščevas yra paskelbęs lenktyniavimą. Tai trukdo Maskvai palenkti į savo pusę neutralius kraštus, kuo Chruščevas yra labai susirūpinęs.

Chruščevo manymu padėtis pagerėtų, jeigu apie Vokietijos sujungimą būtų paliauta kalbėti ir jeigu Rytų Vokietija būtų pripažinta kaip atskira valstybė. Su tokiu pripažinimu galėtų eiti lygiagreta ir status quo pripažinimas visų kitų Sovietų Sąjungos satelitų atžvilgiu. Tie satelitai pamažu galėtų būti prijungti po to prie Sovietų Sąjungos kad ir tuo keiu, kaip buvo prijungtos Pabaltijo vastybės. R. Vokietijos tarptautinės padėties sutvarkymas dėl to turi būti vertinamas kaip pirmas žingsnis į tuos tolimesnius raudonojo imperializmo užsimojimus.

Kaip Chrruščevas tikisi primesti Rytų Vokietijos pripažinimą?

Iš pačio Chruščevo ultimatumo dėl Berlyno matyti, kad Kremlius yra suplanavęs suvesti Vakarų sąjungininkus į santykius su Rytų Vokietija, perdavus jos vyriausybei kontrolę tų sąjungininkų susisiekimo su Berlynu. Pagal Potsdamo susitarimą tos kontrolės vykdymas priklauso Sovietų Sąjungai. Bet dabar Chruščevas rengiasi pasirašyti su R. Vokietija taikos sutartį ir tuo pagrindu nuo minėto įsipareigojimo atsisakyti, "suverenumo" teisių vykdymą perduodant R. Vokietijai. Tuomet Vakarų sąjungininkai šiaip ar taip būsią priversti turėti reikalų su R. Vokietijos vyriausybe ir jos įstaigomis. Kai britai laikosi tos nuomonės, kad jiems yra vis tiek, ar jų susisiekimą su Berlynu kontroliuos rusų ar vokiečių raudonieji, ženevoje Vakarų sąjungininkai su R. Vokietijos kontrole tarp savęs jau sutiko. Bet tuo tarpu yra nusistatyta laikyti kontroliuojančius pareigūnus Sovietų Sąjungos agentais. Tuo keliu tikimasi atsiriboti nuo formalaus R. Vokietijos pripažinimo.

Tačiau R. Vokietijos vyriausybė tvirtina, kad įsileisdami R. Vokietijos atstovus prie derybų stalo ženevoje, Vakarų sąjungininkai jau pripažinę faktiškai Rytų Vokietijos vyriausybę. Nors tokį tvirtinimą galima ir ginčyti tarptautinės teisės šviesoje, tačiau tolesnėse derybose dėl pasilikimo Berlyne Vakarų s-kai gali būti pastatyti į tokią padėtį, jog be Rytų Vokietijos pripažinimo sunku bus ir apsieiti. O būkime tikri, kad Gromygo nepraleis progos tokią padėtį sudaryti.

Čia ir glūdi Chruščevo išblėsusio ultimatumo nelemtos pasekmės. Jeigu Maskvai pavyks laimėti visa linija, kaip ji yra užsibrėžusi, sukeldama Berlyno krizę, laisvojo pasaulio pozicijos kovoje su bolševizmu vėl bus žymiai susilpnintos. Tuo tarpu raudonasis veržlumas nuolat didėja. Kaip tik Berlyno krizės metu raudonieji mėgino pasiglemžti Iraką, nuversti Vakarams palankią valdžią Laose, malšino sukilimą Tibete ir atnaujino karo veiksmus prieš Formozą. Kai bolševikai paprastai siekia kuo nors savo agresiją pridengti nuo pasaulio akių, kai kas Vakaruose daro išvadą, kad Chruščevas sukėlė Berlyno krizę dar ir tam, jog nukreiptų laisvojo pasaulio dėmesį nuo savo veiksmų Azijoje.

Siegfried Wittke, vokietis jaunuolis, 6 metus išbuvęs su Lietuvos partizanais.
S. Wittke, a German youth, 6 years a collaborator with the Lith. guerrillas.

ŠEŠERI METAI

Su Lietuvos partizanais

1959 metų sausio mėn. į Vakarų Vokietiją iš Sibiro grįžo vokietis Siegfried Wittke, aštuoneris metus išbuvęs okupuotoje Lietuvoje, iš jų šešeris metus Lietuvos partizanų tarpe.

Jo odisėja, kurią per du numerius skelbė vokiečių iliustruotas žurnalas "Neue Illustrierte", tikrai šiurpi ir intriguojanti.

1945 m. Sambijoje, Rytprūsiuose bolševikai pagavo vienuolikmetį Siegfriedą, paėmė nuo motinos ir išvarė kaip piemenį su karvėmis į Rusijos gilumą. Jis su kitais jaunuoliais perėjo Lietuvą ir pasiekė Minską. Minske pabėgo ir vėl atsibastė į "sočią ir laimingą" Lietuvą. Kauno stotyje jį pagavo milicija ir išvežė į nepilnamečių prieglaudą Vilniuje. Iš ten 1947 m. jis pabėgo ir per Dzūkiją bei Suvalkiją patraukė Rytprūsių link, o pakeliui gavo maisto ir nakvojo pas Lietuvos ūkininkus.

Eidamas per Dzūkijos miškus, susirgo šiltine. Jį paliegusį susitiko Lietuvos partizanai. Nuvežė į Lazdijų ligoninę, kur jis gavo gerą priežiūrą ir savo globėjų-partizanų buvo kas dieną lankomas. Pasveikęs Siegfriedas nuėjo pas partizanus. Partizanų žvalgyba sužinojo, kad jo motina iš Sambijos išvežta į Sibirą ir kad ešalonas pravažiavo pro Kauną. Tada Siegfriedas galutinai apsisprendė pasilikti pas partizanus.

Tačiau Siegfriedas Wittke nežinojo nuotykio, įvykusio su Sibiro ešalonu: tą vokiečių vagoną, kuriame buvo Siegfriedo motina, Kauno stotyje nežinomas lietuvis geležinkelietis atkabino nuo Sibiro ešalono ir prijungė prie traukinio, grįžtančio į Rytprūsius. Taip Siegfriedo motina buvo išgelbėta iš Sibiro tremties ir po kurio laiko pasiekė laisvąją Vakarų Vokietiją. Čia po 14 metų sugrįžo ir jos sūnus.

Iš daugelio jo pergyventų nuotykių paminėtina 1949 m. per šv. Oną viename Suvalkijos kieme įvykusios kautynės tarp partizanų ir rusų; jų metu Siegfriedas pateko į nelaisvę. Jį tardė, kankino ir visur vežiojo lietuvis enkavedistas Mažanis. Ir iš tos peklos užgrūdintas Siegfriedas pabėgo. Vėl pasiekė partizanus, bet ilgai užtruko, kol partizanai ištyrė, ar vaikinas enkavedistų neužverbuotas. Bet jis buvo švarus.

Ivairios kautynėse vienas po kito žuvo Siegfriedo vadai: Sporkas, Atakas, Sapnius ir kt. 1953 m. vasarą Siegfriedui buvo duotas uždavinys keliauti į Kareliją ir iš ten pargabenti Lietuvos pogrindžio ryšininką. Vykdydamas uždavinį, pateko į NKVD rankas, 1954 m. Vilniuje įvyko jo teismas ir jis buvo nubaustas ilga Sibiro tremtimi. 1959 m., po ilgų ir didelių pastangų, grįžo į vakarų Vokietiją ne tik laisvai gyventi, bet kartu paliudyti savo išgyventas kančias ir Lietuvos partizanų nemirštančius žygius.

Štai ką Siegfriedas sako apie Lietuvos partizanus: **"Visa Lietuva yra užspęsta tankiu partizanų tinklu. Lietuvos partizanai yra puikiai organizuoti, nepaisant sunkių nuostolių, kuriuos jie turi nukentėti nuo rusų. Jie turi gailestingąsias seseris ir gydytojus, globos skyrių, kuris rūpinasi žuvusiųjų giminėmis, net turi ir lauko kapelionus..."**

Vl. Rmjs.

KNYGOS IR AUTORIAI

— Lietuvių Rašytojų Draugijos 1958 m. literatūros premija ($500) paskirta **Kaziui Bradūnui už jo eilėraščių rinkinį "Morenų ugnys".** Vertinimo komisiją sudarė L. Andriekus, J. Brazaitis, A. Landsbergis, V. Maciūnas ir N. Mazalaitė. Skelbiama tokie komisijos pasisakymo duomenys: Bradūnas — 3 balsai; K. Ostrauskas už "Kanarėlę" ir A. Nyka-Niliūnas už "Balandžio vigiliją" — po 1 balsą. Premijos įteikimo iškilmės įvyko gegužės 24 d. Baltų namuose, New Yorke. (Apie Bradūno poeziją žiūr. praėjusių metų LD spalio nr.).

— **Stasio Santvaro** rinktinės poezijos leidinys "Atidari langai" susilaukė plataus ir labai palankaus spaudos vertinimo. Pažymėtini Fausto Kiršos (Keleivyje), Jono Aisčio (Aiduose), V. Rastenio (Dirvoje), J. Jašinsko (Naujienose), B. Babrausko (Drauge), K. Barėno (E. Lietuvy) ir kt. atsiliepimai.

— Prof. Mykolas Biržiška paruošė spaudai veikalą apie lietuvių studentus užsienio universitetuose nuo XIV amžiaus. Knygą parašė Vaclovas Biržiška, o brolis Mykolas ją papildė, sutvarkė ir pridėjo įvadą. Būtų gera, kad atsirastų mecenatas ar leidėjas.

— **Antanas Vilutis,** gyvenąs Buenos Aires, Argentinoje, užpernai išvertęs ir išleidęs argentiniečio rašyt. Hermandez epą "Martynas Fierro", neseniai išvertė A. Capdevillos poetinę dramą "Šahrazados meilė". Nepriklausomoje Lietuvoje "N. Romuvos" žurnalas yra išspausdinęs to pa ties autoriaus ir to paties vertėjo poetinę dramą "Sulamitą". Būtų verta tuodu veikalu išleisti atskira knyga, tai gražiai praturtintų mūsų negausią šiuo metu literatūrą.

— **Lithuanian Folk Tales,** St. Zobarsko versto ir redaguoto liet. pasakų rinkinio I-ji laida jau išpaduota. Spausdinama II-ji pasakų laida, papildyta 9 pasakomis ir 13 naujų (A. Korsakaitės) iliustracijų, kurių 4 spalvotos. Ši laida beveik visa skiriama įvairių kraštų bibliotekoms, bet jos dalis bus ir pavieniams pirkėjams. I-sios laidos prenmeratoriai II-ją laidą iki gegužės 15 d. gali užsisakyti už $3, rinkoje knygos kaina bus $4.50.

— **Vytautas Alantas** laimėjo premiją "L. Lietuvos" skelbtame konkurse parašyti rašinį tema: Kokios specifinės priežastys pastūmėjo dalį Amerikos lietuvių į komunizmą ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad visus ar bent dalį suklaidintų ar suklydusių būtų galima susigrąžinti į tikrųjų lietuvių tarpą. Premija — $100.

— Džiaugiamės, kai kas iš mūsiškių savo diplominiams darbams, disertacijoms ar kitiems mokslo darbams ima temas, vienu ar kitu būdu susijusias su Lietuva ar lietuvių tauta, dar didesnis džiaugsmas, kai lietuviškajam reikalui viena ar kita prasme nušviesti ar panagrinėti mokslinius darbus bei studijas rašo lietuvių tautos negausūs bičiuliai, tuo būdu apie lietuvius ar mūsų valstybę supažindindami ir svetimuosius. Prie šios rūšies darbų tenka priskirti dr. Alfredo Ericho Senno, kalbininko prof. A. Senno sūnaus, paskiausią darbą "The Emergence of Lithuania". Veikale rašoma apie atgimusią Lietuvos valstybę, jame labai daug retai žinomos medžiagos ir faktų. Plačiau apie veikalą parašysime vėliau.

— **Jonas K. Karys,** (408 Park Ave. Bridgeport 4, Conn.), atidavė spaudai ilgų metų darbą "Senovės lietuvių pinigai" (istorija ir numizmatika; iliustruota šimtais paveikslų). Veikalas apima visus mūsų prosenelių ekonominio santykiavimo įrankius, vartotus nuo giliausios senovės iki tragiškojo Lietuvos D. Kunigaikštystės galo (XVIII amž.).

Knygos turinyje yra aptariami šie dalykai: primityviškos mainų priemonės (akmens, kaulo, metalo padargai; gintaras ir jo dirbiniai; antkakliai, segės, kt. puošmenos; kiaunių kailiukų pinigai"); liedintos sidabro "kapos"; senos romėnų, arabų, kitų kraštų monetos; garsieji Prahos grašiai; viduramžių Lietuvos kunigaikščių monetos; Didžiosios Kunigaikštystės pinigai iš unijų su Lenkija laikų; lietuvių tautiniai ženklai (jų istorija bei heraldika). Knyga žada pasirodyti dar šį rudenį.

— **"Jons ir Erdmė" — lietuviškos meilės pora".** "Film-Revue", Karlsruhe leidžiamas vokiečių kino filmų laikraštis, š. m. Nr. 9 daugiau negu psl. paskyrė naujai sukamam filmui, kurio siužetas imtas iš rašytojo Hermano Sudermano novelių knygos "Litauische Geschichten", Filmuojama novelė "Jons ir Erdmė". Vyriausiąjį, Erdmės, vaidmenį vaidina pagarsėjusi italų aktorė Giulietta Masina, žinoma iš filmų "La Strada", "Il Bidone' ir kt. Jos partneris — Carl Raddatz. Žurnalas juos skaitytojams pristato kaip "lietuvišką meilės porą". Filmui siužetą parinkusi pati Masina, kuri sako: "Čia atvaizduoti panašūs charakteriai ir klausimai, kokie aptinkami ir pas mus, Po slėnyje (Italijoje)". Režisierius Victor Vicas pareiškė: "Tai yra istorija, kuri liečia mus visus". Dalis filmo sukta Berlyne, dalis prie Varšuvos, nes, matyt, filmo gamintojai negalėjo (ar nenorėjo?) vykti į Šilutės apylinkę, kur vyksta novelės veiksmas. Lenkai gi jiems ne tik nekliudę, bet dar padėję, net scenarijaus netikrinę (atvirkščiai "demokrato" Castro cenzoriams, kurie Graham Greeno veikalą Kuboje statant, kišosi ne tik į statytojų kiekvieną žingsnį, bet ir į scenarijų!).

Atsiųsta paminėti

Literatūros Lankai. Nr. 8. Buenos Aires, 1959. Neperiodinis poezijos, prozos ir kritikos žodis. Red. kolektyvas: K. Bradūnas, J. Girnius, J. Kėkštas, H. Nagys, A. Nyka-Niliūnas. Turiny :L. Andriekaus peozija, K. Barėno proza, J. A. Greimo, J. Žemkalnio ir kt. straipsniai, A. McLeish, Ch. Milosz, W. B. Yeats, P. Celan, S. George vertimai. Anketa literatūros klausimais. Recenzijos. Iliustruota R. Viesulo ir K. Janulio darbais.

The Commemoration of the 41st Anniversary of the Restoration of Lithuania's Independence Day. Proklamacijos, senatorių, gubernatorių ir kt. pareiškimai kongrese, sveikinimai, paminėjimai amerikiečių spaudoje ir kt. Hektografu multiplikavo L. A. I. C.

Popiežiaus Leono XIII enciklika **Humanum Genus,** apie masonus. Išvertė ir išleido K. A. S. Spausdinta "Draugo" spaustuvėj, 1959, 32 psl., kaina 50 centų.

BENDRAS PABALTIJO MOTERŲ TARYBOS konvencijos vaizdas. Priekyje matyti svečiai: dr. A. Trimakas, VLIKo pirmininkas, Vcl. Sidzikauskas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm., Brakienė, Egzilų moterų pirm., Šimutienė, V. Manuila, rumunų atstovė ir kt.
GUESTS and PARTICIPANTS at Baltic Women's Council convention.

Pirmininkė su spaudos atstovėmis. Iš kairės: S. Narkėliūnaitė, L. Bieliukienė, E. Čekienė.
Chairman of the Baltic Women's Council and members of the press.

PABALTIJO MOTERŲ TARYBA

(BALTIC WOMEN'S COUNCIL)

Kovo mėn. 14 d. Pabaltijo Moterų Taryba, susirinkusi savo pirmosios amerikinės konvencijos, kartu paminėjo ir savo dešimties metų veiklos Amerikoje sukaktį. Taryba buvo įkurta Vokietijoj 1947 m.). Apjungdama lietuves, latves ir estes, ji siekia tarpusavio bendradarbiavimo kultūrinėje plotmėje ir talkina visoms organzacijoms, kurios kovoja už Pabaltijo kraštu išlaisvinimą.

Taryba yra išsiuntinėjusi daugybę memorandumų, aiškų ir telegramų vadovajantiems vakariečių ir JAV politikams įvairiais klausimais Organizacija kaip vienetas dalyvauja 11 milijonų moterų apjungiančioje General Federation of Women's Clubs ir Pabaltijo bei kitų sovietų pavergtų kraštų bylą iškelia kiekviena pasitaikiusia proga.

Taryboje pabaltietės kasmet keičia pirmininkę rotacijos būdu. Konvenciją surengė lietuvė pirmininkė Ligija Bieliukienė, jos pabaigoje pirmininkavimą perdavusi latvei Ellijai Druvai. Iš lietuvių pirmininkėmis yra buvusios dr. Marija Žiinskienė (pati pirmoji Tarybos pirmininkė dar Vokietijoje) ir Birutė Novickienė.

Taryboje lietuves atstovauja Lietuvių Atstovybė, kuri, šalia Tarybos, dalyvauja dar ir visoje eilėje kitų tarptautinių organizacijų. Po Tarybos konvencijos, kurioje gausiai dalyvavo Lietuvių Atstovybės klubai ,vyko ir Liet. Atstovybės suvažiavimas. Jame valdybon išrinkta: pirm. Ligija Bieliukienė, sekr. Viktorija Čečetienė ir narės — Vincė Leskaitienė, dr. Marija Kregždienė, Emilija Čekienė ir Salomėja Narkėliūnaitė. Atstovybė turi savo klubų ir įgaliotinių JAV didesniuose miestuose, Vokietijoje, Anglijoje ir Italijoje. **sn.**

E. GIMBUTIENĖ, Pabaltijo Moterų Tarybos Lietuvių Atstovybės suvažiavimo pirm.
E. Gimbutienė, the pres. of the Lith. chapter of the Baltic Women's group.

TRYS TARYBOS NARĖS, paskirų Pabaltijo tautybių pirmininkės: latvė Ellija Druva, lietuvė Ligija Bieliukienė ir estė Mall Jurma.
CHAIRWOMEN of the three Baltic nationalities comprising the Baltic Women's Council.

NEW YORK klubo valdyba su pirmininke Vince Jonuškaite-Leskaitiene ir Atstovybės pirm. L. Bieliukiene. Klubas daugiausia pasidarbavo rengiant konvencija.
LITHUANIAN MEMBERS of Baltic Women's Council at meeting in New York.

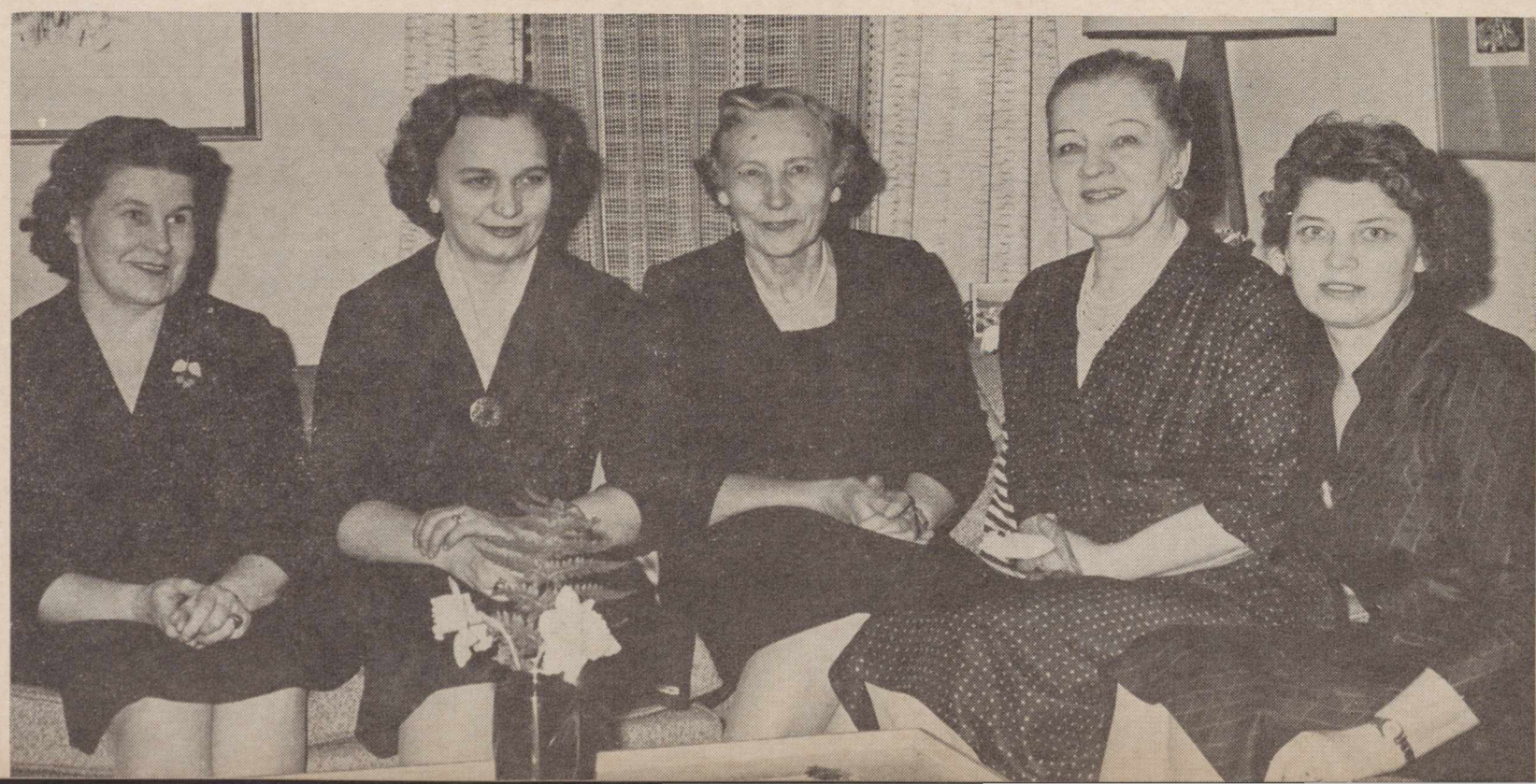

DAINUOJANČIOS RANKOS

Pianistės Julijos Rajauskaitės kelias ir laimėjimai

Vieno koncerto aidai

Kiekvienas žmogaus žygis vertas rūpestingo dėmesio, norint nepasimesti kasdienybėje, sąmoningiau gyventi, vispusiškai kultūrėti. Didiesiems laimėjimams dera visų mūsų dėmesys. Vienas tokių laimėjimų buvo pianistės Julijos Rajauskaitės koncertas, įvykęs Town Hall garsioje koncertų salėje New Yorke pernai metų gegužės 11 dieną.

Tuojau po koncerto, geužės 12 d., entuziastingai pianistę vertino "The New York Times" kritikas Edward Downes. Pirmiausia jį nustebino pati programa. Ji buvusi "full of surprise": Bach-Siloti — Vargonų preliūdas G minor; Beethoven— 32 variacijos C minor; Čiurlionio — Preliudas F minor; Banaitis—Laukimas Aušros (iš jo "Nakties dainų ir vizijų, Op. 2"); Chopin — Preliūdas D minor, Op. 28, Nr. 24, — Mazurka, Op. 17, Nr. 4, — Scherzo, Op. 31; Debussy — Nuskendusi katedra; Liszt — Sonata B minor; Paganini-Liszt — La Campanella. Toliau jis pastebi: "Beethoveno 32 Variacijų ir Chopino Scherzo, Op. 31, interpretacijose pianinas prabilo taip griausmingai ir galingai, kas būtų laimėjimas ir vyrui, keturis kartus už ją stambesniam. Jos didingas tonas tuose kūriniuose buvo nuostabiai gaivus ir turtingas. Šios rūšies skambinimas buvo labai gera interpretacija Beethoveno, Chopino Scherzo ir ypatingai Liszto B minor Sonatos, turėjusios intensyvumo ir mitrumo ("weep", t. y. labai didelio greičio ir nepaprastos jėgos kūrybinio tikslumo, —T. Ž.)."

Liszto sonatą įveikti ryžosi New Yorke, rodos, ne vienas šimtas moterų garsenybių, tačiau iš jų yra žinomos dvi būdingos laimėtojos: garsioji virtuozė Gina Bachauer ir mūsų virtuozė Julija Rajauskaitė. Ji įveikė kūrinį, reikalaujantį ne tik tobulai užtikrintos, detalios, akordinės ir labai didelio greičio oktavinės technikos, bet ir nepaprastos dvasinės bei fizinės ištvermės.

Kritikas E. Downes savo susižavėjimą baigia pastaba: "Rajauskaitė turi didelio talento dovanas, kurios bus sekamos su įdomumu."

"N. Y. Staats-Zeitung und Herold" (1958. 5. 16, p. 11) laikraštyje pianistė įvertinta, kaip "pirmos klasės virtuozė", tiek technikos, tiek interpretacijos atžvilgiu. "Musical America" (1958 m. birž. nr.) žurnalo bendradarbis, skyriuje "Recitals in New York", pabrėžia pianistės virtuoziškumą, plačios skalės romantiškumą (vertindamas Liszto B minor Sonatos išpildymą) ir ugningą, našų tono turtingumą bei stebinantį lengvumą pildant fiziškai sunkias vietas.

Laikraštis "The Sunday Home News" (New Brunswick, N. J. 1958. 6. 1) įsidėjo platų pasikalbėjimą su

Iš mūsų spaudoje išspausdintų koncerto vertinimų bene būdingiausiai pianiste, nuotrauką ir aukštą įvertinimą, kaip "first class virtuoso". siai bus pasisakęs A. Rannit (Vienybė, 1958.5. 16, n. 20): "Jos pirštai kuria gryną, autentišką fortepijono toną, tą toną, kuris išgaunamas tiktai laimingu biologinės ir meniškos kultūros sinteze... Rajauskaitės rankos yra magiškos, dainuojančios rankos. Jos dainuoja ir tobulai išlaikytų pauzių laiku... Ir galbūt (kas žino?) mūsų svajonė išsipildys ir mes pamatysime Juliją Rajauskaitę šalia pasaulinio masto pianistų. Tokiai svajonei įvykdyti jinai turi visus davinius".

Dr. T. Žiūraitis

PIANISTĖ JULIJA RAJAUSKAITĖ ir operos solistė **J. Augaitytė** po koncerto Philadelphijoje, gausiai apdovanotos gėlėmis. Foto E. Jakaitis

Pianist J. Rajauskaitė and soloist J. Augaitytė with flowers after concert in Philadelphia.

Pianistė Rajauskaitė studijoj su savo mokine Rūta Graudušytė.

Pianist J. Rajauskaitė at her studio with a student R. Graudušytė.

Kelias į meno aukštumas

Julija Rajauskaitė (Šušienė), gimusi Pittsburge, Pa., iš mažens rodė piano muzikoje didelius gabumus. Kaip retas talentas buvo kviečiama koncertuoti lietuviškuose vakaruose. Pagrindines studijas Julija Rajauskaitė pradėjo pas John W. Claus, buv. garsaus pianisto Joseffi mokinį. Gerokai pažengusi technikoje, vis dažniau koncertavo įvairiose lietuvių kolonijose.

1935 m. su motina ir sesute Zona nuvyko į Lietuvą. Jaunai muzikei nepaprastai patiko Lietuva ir jos gyvenimas. Čia ji įstojo Kauno konservatorijos V. Bacevičiaus piano klasėn, kurią baigė 1937. Paskui studijavo virtuozinėje prof. V. Ružickio klasėje ir ją baigė 1939 m.

Plačiai koncertavusi provincijos miestuose, pirmąjį viešą rečitalį J. Rajauskaitė turėjo Kaune 1943 m. Spauda ir visuomenė pianistę sutiko šiltai. Pranašauta graži pianistės ateitis. Nauja bolševikų okupacija, kaip ir daugelį kitų lietuvių, ir Juliją Rajauskaitę privertė pasitraukti į Vakarus. Vokietijoje pianistė tęsdama studijas toliau, piano techniką tobulino pas prof. Pembaur. Surengė keletą koncertų prancūzų ir amerikiečių zonose. Vokiečių spauda vertino jos krištolinę gryną techniką ir muzikinį subrendimą.

1947 m. J. Rajauskaitė atvyko į JAV ir apsigyveno Hopewell, Va. Čia ji tuojau buvo muzikų įvertinta, kviečiama koncertuoti privačiai ir surengė 2 viešus koncertus Richmond, O. Vėliau koncertavo Brooklyne, Chicagoje, New Yorke ir kitose lietuvių kolonijose.

Neseniai jos rečitalis įvyko New Brunswick, N. J. Douglas college ir Princeton, N. J.

Apsigyvenusi Highland Park, N. J., Julija Rajauskaitė-Šušienė turi didelę muzikos studiją, o pati dar tobulinasi, studijuodama New Yorke pas žymiuosius to meno specialistus, kaip buv. Paryžiaus konservatorijos prof. Isadore Phillip, Edward Steurman ir paskutiniu laiku — pas garsųjį pedagogą Jorge Bolet.

J. Ž-čius

PIANISTĖ JULIJA RAJAUSKAITĖ namuose savo svečių tarpe. Matyti jos vyras Šušys, poetas L. Žitkevičius (vedęs pianistės seserį smuikininkę), muz. J. Žilevičius, poetė Grigaitytė, komp. J. Gaideli sir kt.

Pianist J. Rajauskaitė with guests at a concert in her home.

LIETUVIŲ
DIENOS

GEGUŽIS / MAY 1959

— **Juozas Urbonas,** nuo pat pradžios darbavęsis "Liet. Dienų" leidykloje, paskutiniaisiais metais sunegalavęs, mirė gegužės 2 d. ir palaidotas San Fernando kapinėse prie Los Angeles, Calif.

Jaunas patekęs į Charbiną, Mandžūrijoje, 1916 m. baigė 8 klasių komercinę mokyklą ir gavo darbą savo srityje. Buvo įsijungęs į liet. organizacinį veikimą. 1922 m. atvyko į JAV-es ir čia dėjosi prie lietuvių organizacijų; paskutiniuoju laiku buvo vyčių senjorų narys. Gyvenime buvo labai malonaus būdo žmogus. Gyveno iš pensijos, pernai metų gale sulaukė 80 metų. Atsisveikinimo žodį tarė kun. J. Kučingis ir LD leidėjas A. Skirius.

— **Elena Valiūtė-Tumienė,** Los Angeles, buv. LD anglų k. redaktorė, Pietų Kalifornijos un-te išlaikė filos. daktaro egzaminus literatūros specialybėje ir gavo egzamin. profesorių komisijos aukščiausią įvertinimą. Immaculate Heart kolegijoj Los Angeles mieste ji jau nuo pereitų metų rudens dėsto pasaulinės ir atskirų tautų literatūros kursą.

— **Dr. Br. Kaslas,** kuris dėsto Wilkes College, Wilkes-Barre, Pen., amerikiečių spaudoj Lietuvos reikalu parašė keletą straipsnių. JAV Kongreso narys D. Flood jo kalbą, pasakytą Tatra klube, įtraukė į oficialų "Congressional Record". Dr. B. Kaslas yra pažadėjęs straipsnį LD apie svetimtaučių Lietuvos bičiulių reikšmę mūsų laisvės byloje ir ypatingai apie kongr. Flood nuopelnus.

— **ALT Los Angeles skyriaus** naują valdybą sudaro: Algis. P. Raulinaitis, pirm., M. Aftukienė ir J. Ąžuolaitis — vicepirm., Rita Medziukaitė, protokolų sekr., dr. G. Valančius, sekretorius, Adakris Petrauskas, fin. sekr., A. Skirius, iždininkas. Kontrolės komisiją sudaro: inž. A. Polikaitis, V. Pažiūra ir K. Liaudanskas.

— **A. Mironas** su žmona atvyko iš Chicagos ir apsigyveno Los Angeles, Calif. A. Norimo slapyvardžiu jis Lietuvoje 1938 m. yra išleidęs nuotykių romaną "Birutės turtai", 1955 m. Chicagoje — apysakų rinkinį "Naujas veidas". Paskutiniu laiku jis išleido 96 psl. apysaką iš dviejų jaunuolių nuotykių; po įvykių ir rusų bei vokiečių okupacijose, pagaliau juodu susitinka Amerikoje. Knygos vardas "Man silpna..." Be to, A. Mironas yra dainos ansamblių dalyvis.

— **Gasparas Velička,** Los Angeles, Calif., aktorius, režisierius ir dramaturgas, o paskutiniu laiku pasirodęs kaip turtingo stiliaus beletristas, A. Dotts tarpininkaujamas, gavo darbą vienoje Hollywoodo filmų bendrovėje.

— **A. Gruzdis,** atsikėlęs iš Chicagos į Los Angeles, Calif., 977 S. Elden Ave., įsteigė "Custom Carpet Cleaning Co.". Valo visus namų ir biznių kilimus bei baldus pagal "Service Master" garantuotą valymo metodą.

— **Muziko A. Vanagaičio** 10 metų mirties sukakčiai paminėti po akademijos New Yorke Chicagoje sudarytas platus komitetas, kuris surengė minėjimą Marijos aukšt. mokyklos salėje. Kalbėjo Lietuvos kons. dr. P. Daužvardis, "Vienybės" red. J. Tysliava ir adv. A. Lapinskas. Meninę programą atliko St. Baras, M. Kripkauskienė, A. Stempužienė, A. Kučiūnas ir A. Stephens moterų ansamblis. Velionis pagerbtas jo dainų koncertu. (LD muz. Vanagaitį paminėjo Nr. 3, įdėdamos J. Bachuno rašinį ir būdingesnių foto iš jo kultūrinės veiklos.)

— **Vyt. Doniela,** įsigijęs dr. laipsnį, iš Europos grįžo Australijon, kur dėsto New Castle universitete.

KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI

— **Dr. Aldona Januš-Hoyos,** gyv. Los Angeles mieste, Calif., sumokėjo LD **garbės prenumeratą.**

— **Kun. M. Vembrė,** StSughton, Mass., užsakė 10 egz. Dr. A. Šapokos veikalo "Lithuania Through the Ages" — išdalyti mokyklos graduantams lietuviams. Gražus pavyzdys, kuriuo galėtų pasekti ir daugelis kitų.

— **Smuikininkas Iz. Vasyliūnas,** Lawrence, Mass., užmokėjo prenumeratą ir pažadėjo ateity apmokėti Amerikos lietuviui invalidui, kuris nuo 12 metų guli lovoje ir yra pusiau paralyžuotas. Ligonis labai domisi liet. spauda, iš kurios išmoko gražiai lietuviškai kalbėti ir kalba švariai gramatiškai. Jam yra 30 metų. LD, sako, praturtina jo sunkų gyvenimą.

Administracija turi ir daugiau adresų skaitytojų, kurie senelių prieglaudose ir bendrabučiuose negali užsimokėti. Jiems, taip pat tremties vargo mokykloms Jūsų dovana suteiktų daug džiaugsmo, o LD-nų administracijai palengvintų išlaidų naštą.

— **St. Juras, Chicago,** Ill., atsiųsdamas prenumeratos mokestį už šiuos metus, rašo: "Kartu noriu pareikšti LD leidėjui bei visiems, nuo kurių priklauso žurnalo turinys ir forma, kad tobulėtų ta pačia kryptimi, kokia žengė iki šiol, t.y., kad Jūs suprantate didelę svarbą šiuo metu lietuviškos spaudos: Jūs tikrai stengiatės tarnauti, kas mus, lietuvius, jungia, ko negali dalis mūsiškės spaudos išvengti ir kelia vien skirtumus bei nesutarimus. Mūsų visų lietuvių turėtų būti taisyklė: viską daryk, kas mus jungtų, venk to, kas mus skaldo."

— **Juozas Miliūnas,** Hollywood, Calif., turėjo svečių iš Chicagos — Vyt. Karosas su šeima atostogavo.

— **Prel. Pr. Juras** išleidžia **prof. Zenono Ivinskio** veikalą apie vysk. Merkelį Giedraitį. Prel. P. Juras yra didžiausias JAV lietuviškos knygos leidėjas-mecenatas; tai jau bus 37-ta jo išleista knyga.

Daugiau kaip prieš 50 metų įkurta Šv. Panciškaus lietuvių parapija, kurioje prel. P. Juras darbuojasi jau 35 metai (5 metai vikaru ir 30 klebonu), 1958 m. turėjo apie 1500 parapiečių lietuvių (daugiausia — apie 3000 parapiečių buvo Did. karo metu). Ir tokioje, palyginti, negausioje lietuvių parapijoje didelio patrioto prel. P. Juro dėka jo parapija yra vienu šviesiausių lietuviškų židinių išeivijoje.

— **J. Bertašius,** Chicago, Ill., atsiųsdamas prenumeratos mokestį rašo: "Pradėjote man veltui siuntinėti "Lietuvių Dienas", tad pasijutau esąs Jums skolingas ir siunčiu piniginę perlaidą $6 sumai.

Nepalūžkite ir kovokite už lietuviškąją spaudą. Sėkmės!"

— **Inž Povilas Abelkis,** sukūrė lietuvišką šeimą su Sigute Dobkevičiūte, Los Angeles, Calif.

— Washingtono kolonija pamažu didėja. Po ten nuvykusio Kongreso bibliotekoje dirbti **Jono Aisčio** paskiausiu laiku K. Bibliotekoje darbą gavo **A. Nyka-Niliūnas ir H. Radauskas** iš Chicagos.

LITHUANIAN REALTY COMPANY

Charles Luksis Realtor

Phone: EX. 4-2986

3020 Wilshire Blvd.
SANTA MONICA, CALIF.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

Tradicinis "Lietuvių Dienų"

PIKNIKAS

šiais metais įvyksta rugpiūčio mėn. 9 d. BUENA VISTA PARKE, Burbank, Calif., toje pačioje vietoje, kur buvo pernai.

Šiemet **vieniems lietuviams rezervuotas visas parkas.**

Įėjimas nemokamas.

Kviečiami atsilankyti visi Kalifornijos lietuviai. Tą pačią dieną bus traukiami LD skaitytojų loterijos bilietai.

Yra rūpinamasi padaryti specialios dovanos asmeniškai dalyvaujantiems loterijos dayviams.

Numatoma, kad šiais metais LD piknikas bus gausiausias; LD piknikas bus didžiausia lietuvių pramoga vasaros metu Kalifornijoje.

— **St. G. Paulikas** yra vienas iš direktorių Chicagos Post Office Employees' Credit Union. Kitas iš direktorių yra **M. Rimkus.**

—**Z. Arlauskaitė-Mikšienė,** Detroit, Mich. aktorė ir režisorė, laiške redakcijai rašo, kad V. Mingėlos rašinyje apie jos teatrinės veiklos sukaktį pataisytinas vienas iš didesnių netikslumų, būtent: Šaulių Sąjungos teatrui ji niekad nevadovavo.

Artimiesiems Lietuvoje, Sibire

padėsite, siųsdami praktiškus daiktus per lietuvių vadovaujamą (ved. Dr. G. Valančius) įstaigą

ANAPUS

IMPORT-EXPORT

3528 Sunset Blvd., Los Angeles 26, California

Didelis pasirinkimas įvairių medžiagų, vaistų ir kt. Taip pat priimami ir Jūsų sudaryti siuntiniai.

DARBO VALANDOS:
kasdien 11 a.m. — 7 p. m.,
sekmadieniais 12 — 4 p. m.,
pirmadieniais uždaryta.

Telef.: NOrmandy 5-2702

PASIKEITUS JŪSŲ ADRESUI,

neužmirškite pranešti administracijai — Jūs žurnalą gausite laiku, o adm-ja neturės naujų dvigubų išlaidų, nes reikia mokėti už grąžintus egz. ir vėl mokėti už pasiuntimą nauju adresu.

JONAS JURGILAS, M.D.

10718 White Oak Ave.
(kampas Chastworth Blvd.)

GRANADA HILLS, CALIF.

Ofiso telefonas: EMpire 3-5909
Namų telefonas: EMpire 3-5707

PRIĖMIMO VALANDOS:

Kasdien
10—12 priešpiet ir 2—8 val. vakaro,

šeštadieniais
10—12 priešpiet ir 2—4 popiet..

FOTO KONKURSAS

Kadangi dėl neilgo ir nepatogaus žiemos laiko daugelis fotografų konkurse dalyvauti nespėjo, prašant konkurso laiką pratęsti, LD redakcija konkurso terminą prailgina iki spalio mėn. 1 d. Tikimės, kad per tą laiką spės įsijungti ir toliau gyvenantieji fotografai.

"Lietuvių Dienos", minėdamos savo dešimtmetį, skelbia **foto konkursą.**

Tikslas:
Foto konkursas skelbiamas Lietuvių Dienų foto bendradarbiams pagerbti ir foto bendradarbių šeimai padidinti.

Dalyviai:
konkurse gali dalyvauti lietuviai foto profesionalai ir mėgėjai, LD bendradarbiai, skaitytojai ir kt. iš viso laisvojo pasaulio (Nedalyvauja LD leidyklos ir red. nariai, jury komisijos dalyviai ir jų šeimos nariai.).

Foto nuotraukų turinys:
asmenys, grupės, įvykiai, organizacijų veikla, kultūros darbai ir pastatai, žodžiu, visas **lietuviškasis** gyvenimas.

1.Lietuvių politikai, mokslininkai, menininkai ir kt. žymesni veikėjai kasdieniniame jų gyvenime, darbe, organizacinėje veikloje arba jų studijiniai portretai.

2.Svarbesniųjų lietuviškų minėjimų, teatro pastatymų ar šiaip įvykių momento, ne statinės, nuotraukos, vaizduojančios veiklą ir įvykius (ne vien sugrupuotas valdybas ir pn.).

3.Mūsų jaunimas — mažieji, moksleiviai, studentai; jų mokyklos, organizacinė veikla, pramogos, sportas.

4.Lietuvių menas ir architektūra — nauji menininkų darbai, parodos, darbai pas kolekcionierius ir privačius asmenis; bažnyčios (seniau statytos ir naujos), paminklai, mokyklos, Lietuvių Namai ir pan. (Visi ir detalės, iš oro ir viduje).

Nuotraukos antroje pusėje pieštuku pažymėti nuotraukos (ar grupės) vardą ir fotografą; skyrium pridėti lapelį su tuo pat nuotr. vardu, fotografo pavarde ir adresu ir **pilnu nuotraukos turinio** aprašymu.

Konkurso data:
Nuotraukos redakciją turi pasiekti iki š. m. spalio mėn. 1 dienos. Komisija gali paprašyti atsiųsti kaikurių pav. negatyvus, jei atrodytų, kad gali būti įmanoma paveikslus geriau padidinti ar viršeliui pritaikinti.

Bendros pastabos:
nuotraukas daryti ant blizgančio popieriaus, nes tik tokios tinka klišėms dirbdinti; dydis gali būt įvairus, taip pat ir formatas; vengti atvirutinio, pailgo formato, kuris yra labai dažnai mūsų bendradarbių naudojamas ir nepaprastai sunkina nuotraukų išdėstymą puslapiuose; pridėti kartono, kad siunčiant nuotraukos nesusilankstytų; vienas asmuo gali siųsti keletą nuotraukų; galima siųsti per kelis kartus; nuotraukos turi būti niekur kitur spaudoje nenaudotos.

Įvykių nuotraukas ar ištisus foto reportažus LD red. gali panaudoti žurnalo einamiems numeriams kaip medžiagą (kad nepasentų), pažymint, kad tai skiriama **konkursui.**

Nuotraukos lieka LD-nų archyve.

Atsiųstąsias konkursui nuotraukas LD redakcija panaudos foto parodai, kuri numatoma surengti konkursui pasibaigus.

Parodos žiūrovai bus kviečiami išrinkti geriausią nuotrauką, už kurią bus skiriama žiūrovo premija.

Pastaba: Anksčiau manyta skelbti paroda neįvyko dėl to, kad pratęstas konkurso terminas.

Vertinimas:
Nuotraukas vertinti bus sudaryta jury komisiją, į kurią įeis LD leidėjas, redaktorius, foto redaktorius ir kviesti asmenys.

Už geriausius darbus skiriamos premijos: I, II ir III. Premijų suma $100 pinigais ir 10 dovanų LD leidiniais ir prenumerata.

BISHOP CROWNS MISS FREEDOM. Bishop Cuthbert M. O'Gara, now in exile from his diocese of Yuanling, China, after spending two years in Chinese Communist prison for resisting the Communist suppression of religion, crowns 15-year old Regina Kulytė, Lithuanian refugee, as "Miss Freedom". She symbolizes the thousands who have fled their native lands because of Communist Tyranny. First from left — Irena Butrimaitė. Beside Bishop stands Ch. A. McLain, noted conductor and musician chairman of the Testimonial (More on p. 24).

Vysk. O'Gara vainikuoja "Miss Freedom" titulu parinktą lietuvaitę R. Kulytę.

LITHUANIAN REACTION TO THE SOVIET PROPOSAL ON BERLIN

By PETRAS DAUŽVARDIS, Consul of Lithuania at Chicago, Ill.

Irrespective of many misunderstandings and wars Lithuania's relations with Germany, relatively speaking, were good in peaceful times. A substantial number of Lithuanians lived in East Prussia, or, as it is often called, Lithuanian Prussia. Many Lithuanian students and scholars attended German universities and were imbued with German culture and admired many of their national traits. The German language was taught in Lithuanian schools and almost every intellectual Lithuanian is conversant with the German language and its literature. A major part of Lithuania's foreign trade was with Germany. When Lithuania was seized by Soviet Russia many thousands of Lithuanians escaped to Germany and dispersed from there throughout the free world. Approximately 30 thousand of them settled in the United States of America. They truly know the meaning of Soviet occupation, and its regime of terror, oppression and exploitation.

The Lithuanian nation is genuinely sympathetic to the German nation and its present plight in the Soviet-occupied sector. Lithuania is in the same predicament. Furthermore, Lithuania knows what it means to be divided and deprived of the capital city. She experienced that situation for 19 years, when the eastern part of Lithuania, together with her ancient capital of Vilnius, was occupied and ruled by Poland.

Lithuania did everything possible to recover her lost territory and to unify the divided country through peaceful and legal means. She attained that goal, partially and temporarily, through Soviet assistance, when they severed that territory from Poland in 1939. That Soviet assistance, however, was malicious:

1) They returned only part of the Lithuanian territory with the capital city which they had recognized in the Lithuanian-Soviet Russian Peace Treaty of July 12, 1920.

2) As a consequence of a conspiracy with Hitler (secret agreement of Sept. 28, 1939) they forced upon Lithuania a malevolent new treaty — a Mutual Assistance Pact — whereby they acquired permission to establish military bases in Lithuania for the supposed "protection" of Lithuania from aggressive Nazi Germany.

This pact provided, as reassured by Soviet Minister of Foreign Affairs Molotov in speaking before the Supreme Soviet on October 31, 1939, for the "inviolability of the sovereignty of the signatory states and the principle of non-interference in each other's affairs."

To this statement Molotov added: "We stand for the scrupulous observance of treaties." However, before eight months had elapsed, in June of 1940 the rulers of the Soviet Union fabricated various accusations against Lithuania and the other two Baltic states. The Soviets concentrated troops at the border, presented an ultimatum demanding the formation of a government acceptable to the Kremlin, the admission of an unlimited number of Soviet troops into Lithuania, and the arrest and conviction of the Minister of Interior and the Director of the Department of Security for the alleged but unfounded "kidnaping" of Red soldiers, and "preparation for aggression" against the Soviet garrisons stationed in Lithuania.

Continued on next page

Before the reply to the ultimatum could be delivered, armored units and cavalry divisions of the Red Army began the invasion of Lithuania. Sensing the Red fury and unable to oppose it militarily, President Smetona departed for the German border a few hours before the arrival from Moscow of Vladimir G. Dekanozov, the Vice-Commissar of Foreign Affairs of the Soviet Union. Dekanozov had been delegated and instructed to dictate to the President of Lithuania the appointment of a pro-Soviet prime minister, in order to bestow some semblance of legality to the change of government. When he did not find the President waiting for him, he was enraged and demanded that the President be returned to Kaunas. Actually, a delegation was dispatched to convey his message to President Smetona, but nothing was gained. President Smetona appointed his own Prime Minister and then crossed the border into Germany. Denkanozov replaced the legal government of Lithuania with an illegal Soviet puppet regime subservient to Moscow. Following the directives from the Kremlin, this so-called government disbanded the legal parliament and created an illegal, puppet "peoples diet". This body in turn passed a resolution — made in Moscow — to sovietize Lithuania, actually to make it a part of the Soviet Union. This arbitrary, unilateral, illegal and treacherous incorporation of Lithuania into the Soviet Union was denounced by the Lithuanian people, and by the free world with the United States of America in the lead. Diplomatic and consular representatives of Independent Lithuania are still recognized and functioning in Europe and in South and North Americas. They are the symbols of the existing and struggling state of Lithuania which is being throttled by imperialistic Soviet Russia.

The plight of Lithuania, Latvia and Estonia should be borne in mind in all international discussions and dealings with the Soviet Union, because it discloses the pattern of Soviet dealings with other countries. It also demonstrates that the words and treaties of the communists are meaningless. They say and write on thing, and do the opposite. They declared and pledged themselves, and signed treaties to the effect that they recognize (in the Treaty of Peace of July 12, 1920) Lithuania as a self-governing and independent state and renounce forever all sovereignty rights of Russia; that they undertake (in the Pact of Non-Aggression of September 26 ,1926) to respect in all circumstances Lithuania's sovereignty, territorial integrity, and inviolability; that they pledge (in the Mutual Assistance Pact of October 10, 1939) not to interfere in the internal affairs of Lithuania. In addition to these treaties the Soviets announced, in the words of Foreign Affairs Minister Molotov, that they are "determined to scrupulously observe the pacts"... and that they "declare that all nonsense about sovietizing the Baltic states is only to the interest of our (meaning the Soviet and Baltic peoples. **P. D.**) common enemies and all anti-Soviet provocateurs." .

Despite all of these solemn treaties and decarations, the Soviet Union invaded, seized and occupied Lithuania, violated the existing treaties, interfered in the internal affairs of Lithuania — the Reds sovietized her, robbed and enslaved her people. Consequently, it is clearly proven that Soviet Russia cannot be trusted. Her treaties, in Lenin's words, are "just like pie crusts — made to be broken."

This fact applies not only to Lithuania, but likewise to the United States and all other countries. During and after the war Soviet Russia made 40 agreements, but kept ony three of them.

In the light of this performance and in view of the fact that the Soviet bosses declared as early as 1918 that they are free to break at will treaties with the "imperialist and capitalist states," there is not much sense in making treaties with them as long as they honor only those treaties which are favorable to them. Before any new treaty is made with them, there should be a prerequisite that they restore and honor the broken or violated treaties, for example those with the Baltic states. This is an elementary rule in the private or business world. He who defaults or does not abide by contracts, gets no credit — he is on a blacklist until he rehabilitates himself.

The Soviet proposal or demand that the occupational troops be withdrawn from Western Berlin and that it be declared a "free city" guaranteed by the big powers and the United Nations, should be countered with the proposal that the Soviets withdraw their troops all the way from Estonia to Bulgaria, and then apply their suggested guarantee, thereby solving many questions and removing the stigma of aggression and impedialism from Soviet Russia; the reunification of Germany and the peace treaty with her could follow; with the Eastern and Central European states free and neutral, no additional non-aggression pacts would be needed.

The Soviets brought about the present Berlin crisis artificially, without any legal basis, for two purposes: one, to pave the way for a new stage of their constant expansionism — control of West Berlin — and, two, to bring about a recognition of the communist regime which they have imposed on East Germany.

It is highly probable that in the forthcoming negotiations with the West the Soviets will demand not only "liberation" of Berlin, but also recognition of the present situation in Eastern Europe which was creted by their trickery and aggression.

The acceptance of these Soviet demands and submission to the Soviets by the West would be not only illegal but futile and dangerous. Indeed, such acquiescence would not halt further Soviet expansion which is the very foundation of Soviet policy and, in fact, of their very existence. In addition, such appeasement by the West would completely destroy the trust which the enslaved countries as well as the free world place in the United States.

The problem of the unification of Germany and the iiberation of Eastern Europe is very vital and essential to the security of Europe. It would therefore be to the point and very just if the West was to counter the Soviet demands by presenting its own demand that the Soviets free East Germany and the presently captive states of E. and Central Europe.

Without the liberation of Eastern and Central Europe a "free city" cf Berlin would not be free for long. The same thing would happen to it that happened to the Baltic and other states. Appeasement or satisfaction of the Soviet demands would be useful, for the time being, only to the Soviets.

In view of these observation and of the case of the Baltic States, it would seem practical and just that the Western Powers amend and expand the Soviet proposal to such an extent that it would include:

1 The restoration of sovereign rights and self-government to Lithuania, Latvia and Estonia as provided in their peace treaties with Soviet Russia;
2 The reunification of Germany and conclusion of peace treaties therewith;
3 Implementation of the Yalta agreements in respect to the satellite states — free and unfettered elections;
4 Peace and Non-Aggression Pact to supplement and clarify the existing treaties and the United Nations Charter.

All these questions have a basis in law and liberty and tend to peace and coexistence under the rule of law and reason. The ruling powers, if they do not want to destroy themselves and our centuries-old civilization, should substitute **right** for **might** and **law court** (proposed by A. B. A. et al.) for **battle field.** Sound and civilized leaders do not resort to aggressive wars any longer. They have formally designated them as crimes against peace and humanity. It is necessary that civilized and peace-loving nations and people take a firmer attitude toward law and the respect for treaty obligations, denounce their violators, proclaim them aggressors, and refuse to deal with them until they prove their respectbility and obedience to the law and order of civilized nations.

Address by Petras Daužvardis, Consul of Lithuania at Chicago, to the International Relations Club of Valparaiso University, Valparaiso, Indiana, April 23, 1959.

Dr. Daužvardis is a former student of VALPO'S Law School and eminent advisor on legal, cultural and foreign relations issues.

WHERE IS THE TRUE IMPERIALISM?

During the course of the last 20 years, "Western imperialism" as Moscow likes to call it, has given independence to the following countries: Egypt (1922, confirmed in 1936), Syria (1941), Eritrea (1945), Jordan (1946), Philippines (1946), Burma (1948), Ceylon (1948), South Korea (1948), Cambodia (1949), Indonesia (1949), Malaya (1956), Morocco (1956), Tunisia (1956), Pakistan (1956), Sudan (1957), representing a total surface of 5,650,500 square miles with 700 million inhabitants.

In 1936 the Soviet Union had a surface of 8,260,000 square miles. During the same 20-year period, she extended her empire by 271,000 square miles, representing a surface twice as big as Saudi Arabia.

Nearly half of the populations of these territories are non-Russian, but are dominated by the Soviets: **are unable to freely practice their national traditions and religions.**

More than three-quarters of the Soviet territories are composed of Asian countries, conquered by Moscow during the course of the last three centuries. All Stalin's colonial acquisitions during the last 20 years were won by political extortion: Estonia, Latvia, **Lithuania,** the Republic of Touva; by military aggression: Finnish-Carelia, German East Prussia, half of the provinces of Eastern Poland, Rumanian Bessarabia and Bukovina, the Southern part of the Sakhlin Islands, the Kurile Islands. Neither ethnological nor historical reasons justified these Soviet annexations.

After World War II, the Soviet Union controled by the Red Army extended its Communist dictatorship to the following countries: Albania, Bulgaria, Czechoslovakia, East Germany, Hungary, Poland and Rumania. These countries cover a surface of 400,000 square miles, with a total population of 95 millions.

Can one compare American, British or French "imperialism" with Soviet imperialism? **The first gives independence to its former colonies, the second continues to extend its colonial empire in the most cruel way, oppressing the countries that no one has stopped her from conquering.**

(From "Labor in Exile", No. 96, Feb., 1959)

MOTHER, KINDEST MOTHER

Mother, kindest mother,
You, who are my dearest,
Raised three little daughters,
All of us alike.

Three of us you raised,
Daughters all alike.
Only me you sent
Into a foreign land:

Overs seas and over rivers,
Far across the water,
Through the green forest,
Far beyond the Nieman.

Three whole days, dear mother,
On the road I wandered.
Three whole nights, dear mother,
I slept in the forest.

When I heard the cuckoo
Calling, calling, calling,
I thought it was mother
Calling for her daughter.

But it was not mother
Calling to me,
Only the speckled cuckoo
Crying in the forest.

From THE DAINA, an Anthology of Lithuanian and Latvian folksongs by U. Katzenelenbogen.

SOVIET INEQUALITIES

IN OCCUPIED LITHUANIA

ALPHABET SOUP IN RUSSIAN CHARACTERS

● News has reached this counces of supplanting the Latin pcess of supplanting the Latin alphabet used in the Baltic States with that used by the Russian. Originator of this scheme is one L. Gaponenko, who has been secretly working on the idea since 1954, it is aleged. The grandiose stupidity of the scheme is further substantiated by the claim that the Latin alphabet is unhealthy for the Estonians, Latvians and Lithuanians. This is another "first" in the endless list of atrocius Russian invention and trumpery.

The Wayward Bus

● It appears that Communist Lithuania has transportation problems, though this would seem ridiculous in a sputnic economy. A letter in the August 2, 1958 issue of Tiesa, (Truth), Communist mouthpiece in Lithuania, complains that travel between Čekiškė and Kaunas (40 kilometers, about 15 miles) is severaly hampered by a wayward bus, the driver of which maintains a schedule suitable to himself. Often there is no room in the bus and getting a standing place as an excess passenger means bribing the driver — that is if one wants to get to Čekiškė.

Postman Never Rings Twice

● In Švenčionėliai, Lithuania, the post office people not only never ring twice but have a curious propensity for reading the local mail addressed to other citizens. According to Tiesa, two gentlemen of that community reported mail deliveries to such unlikely places as under a tree in the woods. "In Švenčionėliai the mail generally disappears without the recipient's seeing it. People complain that the postal employees frequently open the letters and read them." Tiesa withheld comment.

One For the Road

● The following from Tiesa, July 26, 1958: "The food products store in Veliučiainiai is bad. It would be better if it did not exist at all. When one enters the store, one is afraid to touch anything for fear of getting smeared. The worst part is that the proprietress Fedeckina has opened a saloon on the premises. Often there are drunks in the store and she is drunk herself, reeling about, cheating the customers and acting very coarsely."

Reap What You Sow, If You Can

● This from the July 9, 1958 issue of Tiesa, regarding the "Aušra" (Dawn) Collective Farm: "In many of the plots the corn is sparse , being separated as much as a meter and a half. These bare spots could be sown anew. Also, the ground could be worked over and manured. But what is to be done if one has never raised corn and has not been taught how? The same is true of Baranauskas' plot; the weeds have all but taken over the corn. Meanwhile those responsible do nothing".

Sam, You Didn't Even Make the Pants

● Another letter to Tiesa, Aug. 2, 1958, complains that a certain clothing store on Stalin Street in Vilnius totally ignored the presence of a would-be client who had come in to purchase a robe. The cashier, who also takes orders for tailored clothing, simply told the gentleman (a high-placed Communist) to come back at a later time. When he explained that he could not, she resumed reading her magazine and turned a deaf ear to his protests. Quite conveniently, none of the management was present, and this rancled the professor even more — so much so that he wrote Tiesa. Tiesa commented soberly: "It isn't the first time."

P. V. RAULINAITIS

Insurance-Real Estate-Tax Returns

Telef.: NO 2-5433

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

Los Angeles, Calif.

Parūpina namų,, automobilių ir kitas turto apdraudas; apskaičiuoja mokesčius ir surašo taksų pareiškimus. Jis įrašo auto klubo nariu.

Kartu su George S. Bacon, realtor, padeda parduoti ir pirkti namus.

NO 3-3030

1. King Jogaila (on horseback) **watching the Battle of Grunwald.** / Karalius Jogaila stebi Žalgirio kautyne. **2. Hussite leader Jan Žižka** (1370-1424), **who led the Czech troops at the Battle of Grunwald.** / Husitų vadas Jan Žižka, vadovavęs čekams Žalgirio kautynėse. **3. Grunwald Monument at Cracow, Poland.** / Žalgirio kautynių paminklas Krokuvoje, Lenkijoje.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By ANTANAS BERNOTAS, Waterbury, Conn.

PART XIX

Preparing for a large scale war against the Teutonic Order , Grand Duke Vytautas called his men to arms and ordered their training. The same orders were given by King Jogaila in Poland. Provisions and arms were gathered . Wanting to provide their armies with meat, Vytautas and Jogaila organized big hunting parties in the forest of Baltvyžiai.

The Teutonic Knights, anticipating the imminent conflict began organizing their army as well. As allies they invited thousands of the best knights from Germany, France and England. Ranged on the Lithuanian side were Russian, Ruthenian and Tatar troops, and Czech and Walachian mercinaries.

The Knights expected the Lithuanian forces to attack first, storming castle by castle, but the latter resorted to different tactics. They concentrated their armies in Mazuria at the Vysla river and from there they marched into enemy country, directing their attack against the castle of Marienburg, the seat of the Teutonic Order.

The Battle of Grunwald, 1410. On horseback — Vytautas the Great leading his army. Drawing by A. Varnas. / Vytautas Didysis Žalgirio kautynėse. Dail. A. Varno piešinys.

On July 15, 1940, the allied armies of Lithuania and Poland met the Teutonic forces in East Prussia near the villages Grunwald and Tannenberg. It was here that one of the most famous battles in European history took place. Grand Duke Vytautas was the actual leader and commander of the armies in the field; while Jogaila gave the signal to start the battle, withdrawing and watching the fight from distance.

The battle of Grunwald was a decisive one for the Teutonic Order no less than 18,000 of the elite of the German knights fell in the field, including Grand Master Ulrich von Jungingen himself. About 2,000-3,000 knights were taken prisoner with a large store of booty. The Teutonic Order vanished as a menacing power from this time forward.

Vytautas and Jogaila remained in the Order's territory till late fall. They captured many of the Order's castles, but failed to capture Marienburg.

In 1411, in Thorn, Poland, a peace-treaty was signed. Under the terms the Order had to pay dearly for the return of prisoners; they also were forced to relinquish certain Polish and Lithuanian lands (the entire territory of žemaičiai reverted to Lithuania).

However, Vytautas the Great made a mistake by not taking back the Old-Prussian lands and the district of Klaipėda.

(To be continued)

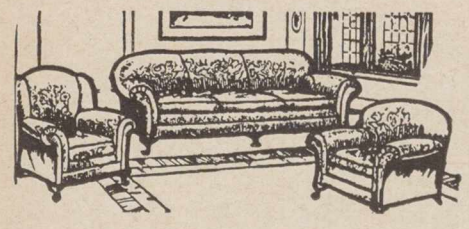

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį.

FURNITURE CENTER, Inc.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Vedėjas — *J. LIEPONIS*

Phone: VIctory 2-4226 CHICAGO 8, ILL. 3222 S. Halsted St.

THE MILL ENDS SHOP,

111 East 8th Street, Los Angeles, Calif.,

specialize in materials for overseas shipping.

We have a complete line of cotton, ryons and wool goods. Special 3½yard cuts of men's all wool suit meaterials. Wonderful values.

RYTĖ SPINGYTĖ in national dress. She is winner of American Legion Pennsylvania contest for essay "What Constitutes An Ideal Citizen" and has scholarship to Seton Hall.
RYTĖ SPINGYTĖ, Pittsburgh, Pa., baigianti S. Heart vid. mokyklą ir gavusi Seton Hall College stipendiją. Nugalėjusi tūkstančius varžovų visoje Pennsylvanijos valstybėje, Rytė laimėjo Amerikos legiono konkursinį rašinį "What Constitutes an Ideal Citizen". Pittsburgho amerikiečių spauda įsidėjo jos atvaizdus ir plačiai rašė apie ją ir jos tėvus. Čia ji yra Tautų Festivalyje taut. šokių grupėje su dail. Tamošaitienės darbo drabužiais.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● **Milton Stark,** Senior Editor of Lithuanian Days magazine, made an official visit to Sacramento, capital of the State of California, where he attended State Highway Commission meetings and sessions of the Legisature as a representative of the State Division of Highways in the Los Angeles area.

● A recent issue of the Chicago American newspaper carried an article by Lithuanian Consul Dr. P. **Daužvardis** on a sculptured figure executed by Petras Rimša, School of Travail (Vargo Mokykla), depicted Lithuanian education at home in the days of the Czarist occupation of Lithuania.

● **Lucija Jodelytė,** Sao Paulo, Brazil, won the equivalent of $1,000 in a Brazilian history contest sponsored by a local TV station. She is a graduate of a Franciscan high school.

● Beginning this fall, **Stasys Baras** will sing the role of Radames in Aida in performances in St. Louis and Kansas City. He will also make a singing tour of various universities with Mrs. **Prudencija Bičkienę,** soprano.

● **Valentina Bukauskaitė** is a professor at La Plata University in Argentina.

● Lithuanian archeological scholar **Miss Pikelytė** is employed at Chicago University. She is a student of the Far East and its languages and has travelled in Far Eastern countries.

● Lithuanian **Nijolė Makaitytė** is winner of a four-year scholarship as a result of topping competitors in a contest for teachers of English and Literature in Massachusetts.

● These are excerpts from the ESSAY, April, 1959, story on Lithuanian students in St. Agnes High School, Rochester, N. Y.

...One group of Saint Agnes girls can be distinguished by an unusual feature. They are in love — in love with a country far across the ocean. This nation is smothered in the stifling clutch of the Russian Monster.

Some of these girls have long blond curls and some can be considered well-stocked with greymatter. Some of them have the beaux, but all wish their homeland to be freed from its mighty aggressor.

Probably there are many who have never heard of Lithuania. The Communist regime likes it that way. It wishes that country to be swallowed up silently and completely, leaving no trace of the once free and peaceful nation. They want all the wealth from the land and all the customs and unity of the people sucked up until only the skeleton of a civilization remains...

Linkėjimai

.. taupytojams ir skolintojams ..

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

Michigan Farm Cheese

Dairy, Inc.

FOUNTAIN, Mich.

Telephone: Fountain 2301

John Andrulis, President
Angie Andrulis, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai.

Taip pat gaminam didelius sūrius subuvimams ir kitoms progoms pagal užsakymą.

Užsisakykit, tada patys įsitikinsite.

Namų, automobilio, baldų ir kitokio draudimo reikalais visuomet kreipkitės

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

Taip pat apskaičiuojami taksų mokesčiai.

Kreipkitės telefonu PL 4-1377
arba įstaigoje

9204 S. Broadway, Los Angeles, Cal.

SINGING LITHUANIAN SONGS in their Lithuanian costumes are Amelia Choromanskis, Nijolė Norkus, Delija Valiukėnas; seated Regina Poškus and K. Kapitan, Rochester, N. Y.

Šių penkių lietuvaičių nuotrauką įsidėjo Rochesterio moksleivių laikr. "The Essay". Kartu pridėtas gražus aprašymas, kurio ištraukas čia spausdiname.

LITHUANIAN CHURCHMAN honored at banquet celebrating his 75th birthday and 30th year as pastor of Boston's Lithuanian St. Peters Parish. Celebrant is Msgr. P. Virmauskas.
BOSTONO LIET. ŠV. PETRO PARAPIJOS klebono prel. Pranciškas Virmausko (deš.) pagerbime prie garbės stalo matyti kun. J. Žuromskis, pagerb. kom. pirm., John E. Powers, Mass. senato pirm., J. Sakevičius, L. Vyčių pirm. iš Newark, N. J. Paminėta 75 m. amžiaus, 30 m. klebonavimo ir prelatu paaukštinimas; dalyvavo apie 1500 asm.

● **Giedra Jonynaitė,** daughter of famous Lithuanian artist V. K. Jonynas and Mrs. Gustaitytė-Jonynas, is the proud possessor of Fullbright scholarship which is awarded by a committee. As a ward of the State Department she will study French language and literature in that country.

● **S. Yankus,** Dowagiac, Mich., has left for permanent residence in Australia, where he hopes to settle a hundred more farmer families, with the permission of the Australian government. It will be recalled that his farming differences with the U. S. were given widespread recognition in the national press.

● Notre Dame University will publish **Dr. Abert Tarulis'** political study "Soviet Policy Toward the Baltic States 1918-1940."

● **The Chicago men's choir** with members of the women's operatic chorus, under the direction of A. Kučiūnas, will take part in the Chicago Lyric Opera presentation of Wagner's The Flying Dutchman this fall. The singers were booked after a successful showing in Bizet's Carmen recently (see pages 6-7 in this issue of LD).

● **B. Jonušas** has completed a recording of twelve Lithuanian marches, distinguished favorites in prewar Lithuania, which will be made available to music lovers here.

● The **Rev. A. Rupšys** has been invited to teach Holy Writ at Manhattan College in New York.

● Spanish writer **Nic Bayona Pasada,** Colombia, South America, is a translator of selected **Lithuanian poetry** into the Spanish language. He has already completed a collection of Milašius poems.

● **The Rev. K. Paltanavičius,** head of VLIK Radio in Spain, is preparing a 250,000-copy Spanish edition of a Lithuanian history outlining the country's trials and tribulations.

— **The Lithuanian Historical Society** is contacting scholar in an effort ti publish a difinitive work on the Battle of Grunwald, the 550th anniversary of which will be observed in 1960. In this battle the Lithuanian forces under Vytautas the Great defeated the Teutonic Knights in 1410. (See "Lithuanian History in Stamps" in this issue).

— The Art League of Long Island, N. Y., gave its most coveted prize this year to Lithuanian artist **W. Vitkus** for his "Path in the Forest". Forty Golden Age artists from farflung America took part.

— The Lithuanian Students Society has published a booklet entitled "Introducing Lithuania". It contains general information on Lithuania.

— **P. Dumšaitis,** Lithuanian artist is gaining recognition in South Africa. One of his paintings hangs in the Capetown Museum.

— **Karen Krancus,** daughter of J. Krancus of Long Beach, Calif., has been chosen Miss Welcome to Long Beach. She was selected over a host of other entrants and will be charged with welcoming candidates to the Miss Universe contest.

● The 46th National Convention of the **Knights of Lithuania** will be held in Detroit on August 19 to 23. The hosts to the delegates will be the Detroit coucils of the organization at St. Anthony's church (102) and at Divine Providence church (79).

Detroit should be of special interest to visiting delegates, for it is known the world over as "the auto city". They will have an opportunity to take conducted tours of such famous attractions as the Ford Motor Co., the Ford Rotunda, Greenfield Village, as well as other auto plants; a trip into Canada (just across the river), a view of the multi-million dollar civic center with the largest convention building in the world.

More ambitious ones may visit one of the longest suspension bridges in the world the new Mackinac Straits bridge, or the University of Michigan, University of Detroit, Father Coughlin's Shrine of the Little Flower,and many more, plus the regular convention ctivities.

Contact: Anthony E. Dainius, President Council 79, 13516 Mendota Ave., Detroit 38, Mich.

LITHUANIAN COMPOSER JUOZAS BERTULIS, orchestra leader Lawrence Welw and newsman A. Gustaitis. Champagne musician Welwk played iLthuanian folk waltz arranged by J. Bertulis on his television program. Gustaitis is trying to promote the playing of other Lithuanian music on Welk's program.
JUOZAS BERTULIS, Lawrence Welk, Alg. Gustaitis American Broadcasting Co. —TV studijoj, bal. 11 d. Tą dieną buvo pagrotas J. Bertulio valsas liaudies dainos "Sėdžiu už stalelio" motyvu, vadovaujant populiariajam orkestro dir. Lawrence Welk. A. Gustaitis, susipažinęs su Welk, rūpinasi ir daugiau lietuviškų kūrinių pravesti šioj programoj.

CLEM'S MARKETS

- Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.
- Importuoti lenkiški kumpiai.
- Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais ar didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andrulio ūkyje,
7529 S. Normandie ● PL. 1-9155
3002 W. Florence ● PL. 95058
Clem Taberski, sav.

KNYGOS PABRANGS

arba, išpardavus, jų nebebus galima gauti.

Užsisisakykite sau (arba ok. Lietuvoje bei Lenkijoje gyvenantiems lietuviams) šias knygas:

Please send me the following books:

LIETUVIŲ KALBA — IN LITHUANIAN

☐ ● **Lithuanian Who's Who in theU.S.,** in Lithuanian. Price: hard cover - $7.00; soft cover - $5.00

● **Amerikos Lietuvių Vardynas,** biografinės žinios apie žinomesnius Amerikos lietuvius. Kaina kietais viršeliais - $7.00; minkštais viršeliais - $5.00.

☐ ● **Varpai Skamba** (The Bells Toll), a novel by St. Būdavas, in Lithuanian. Price: $2.50.

● **Varpai Skamba,** St. Būdavo apysaka. Kaina: $2.50.

☐ ● **Lietuvių Tautos Kelias** (The Course of the Lithuanian Nation) by Prof. M. Biržiška, Part I. Price: $3.00. Sold out.

● **Lietuvių Tautos Kelias,** I dalis, Prof. M. Biržiška. Kaina: $3.00. Išparduota.

☐ ● **Lietuvių Tautos Kelias,** Part II, by Prof. M. Biržiška. Price: $3.00. Still available.

● **Lietuvių Tautos Kelias,** II dalis, Prof. M. Biržiška. Kaina: $3.00. Leidykla dar turi keliasdešimt egz.

☐ ● **Žemė** (The Earth), anthology of poetry. Price: $4.00 Sold out.

Žemė, naujosios poezijos antologija. Išparduota.

☐ ● **Kovose dėl Lietuvos,** Lietuvos kariuomenės vado atsiminimai, I d., Gen. St. Raštikis. Kaina: $6.00.

☐ ● **The Struggle For Lithuania,** I, Stasys Raštikis, the memoirs of Lithuania's commanding general. Price: $6.00. Sold out. / Išparduota.

☐ ★ **Kovose dėl Lietuvos,** II dalis. Gen. St. Raštikio atsiminimai. 688 psl. Įrišt. $7.00, neįrišt. $6.50.

★ **The Struggle For Lithuania,** II, Stasys Raštikis the memoirs of Lithuania's commanding general. Price: Hard cover $7.00, paper cover $6.50.

☐ ★ **The Forest of Anykščiai** (Anykščių šilelis). A poem by Antanas Baranauskas. Translated by N. Rastenis. With original text. Edited by J. Tininis. Price $2.00

☐ ★ **Karaliai ir šventieji.** Elenos Tumienės poezijos rinkinys. Dail. Ados Korsakaitės viršelis ir iliustracijos. Vienas vertingiausių naujosios poezijos veikalų. 80 psl. Kaina $2.50

★ **Kings and Saints.** Poems by Elena Tumienė, a notable poet of the younger generation. $2.50

IN ENGLISH — ANGLŲ KALBA

☐ ● **Crosses,** a Lithuanian novel in English, by V. Ramonas, translated into English by M. Stark. Price: $4.00.

● **Kryžiai,** V. Ramono romanas angliškai, išverstas M. Stark. Tai puiki dovana tik angliškai skaitantiems lietuviams ir amerikiečiams draugams. Kaina: $4.00.

☐ ● **Lithuania Through the Ages,** an illustrated history of Lithuania, by Dr. A. Šapoka. Price: $3.50.

● **Lietuva Amžių Bėgyje,** paveiksluota Lietuvos istorija, Dr. A. Šapoka. Kaina: $3.50.

☐ ● **The Evening Song,** Lith. folk tales in English. Price: $3.00.

● **The Evening Song,** liet. liaudies pasakos. Kaina $3.00.

★ pažymėtos knygos yra naujausi LD leidiniai

Leidykla / Publishers

LIETUVIŲ DIENOS / LITHUANIAN DAYS

9204 South Broadway, Los Angeles 3, Calif.

L A I Š K A I

ATKELTA IŠ 2 PSL.

PAGERBKIME PENSIJOM, NE AUKOM

Spaudoj vėl keliamas balsas padėti aukomis prof. M. Biržiškai, žymiajam mūsų tautos veteranui. Puiku. Bet ar nebūtų, mano išmanymu, geriau, jei tiek jis, tiek kiti du laisvajame pasaulyje gyveną Vasario 16 d. akto signatarai, būtent, — St. Kairys, prel. K. Šaulys ir M. Biržiška, — būtų pagerbti pensijomis, idant bent paskutines savo gyvenimo dienas galėtų ramiai praleisti. Šitą klausimą reiktų išsiaiškinti. Ar gauna kas nors paramos iš Lietuvos aukso fondo Washingtone pensijų ar pašalpu pavidalu? Jei taip, ir jei tatai būtų galima, kodėl jų nepaskirti šiems trims vyrams? Juk jie tikrai to nusipelnė. Ir tai būtų ar ne gražesnis būdas jiems pagerbti ir padėti, kaip aukų maldavimas? Ir tai būtų graži Lietuvos valstybės padėka už jų tokį didelį triūsą mūsų tėvynei.

Chicago, Ill. **P. Dulys**

Daugiau tokių dovanų!

Ponia Ona Liktorienė iš Portland, Me., vėlai rudenį užprenumeravo savo dviem anūkėm L. Dienas kaip Kalėdų dovaną. Dabar viena Liktorienės dukrelė, Onutė Rodgers iš Roselle, N. J., rašo motinai: "Mama, kad žinotum, kaip mano Barbutė dabar visiems didžiuojasi, kad ji skaito lietuvišką žurnalą. Peržiūriu ir aš jį. Kokių garsių tu lietuvių besama! Niekada nebūčiau to žinojusi. Ir advokatų, ir profesorių, daktarų, inžinierių, aktorių, dainininkų, tapytojų, skulptorių, rašytojų, poetų, diplomatų... ir kokių tik esama. Kokios gražios mergaitės tais tautiniais apsivilkimais, kokios puošnios poniutės, visokie frakuoti ponai. Įvairūs sportininkai visose pasaulio šalyse lietuviai lietuvaitės.

Vėl stebina tie gražūs didingi Lietuvos pastatai — miestai tose nuotraukose iš Lietuvos."

Čia tik Jums, Gerbiamieji, priminimas, kokį Jūs gerą darbą darote leisdami Lietuvių Dienas. Parodote tiems jau skęstantiems čia augusiems lietuviams, kokių garsenybių esama ir lietuvių. Tos Liktorienės abi dukterys ištekėjusios už svetimtaučių.

Portland, Me. **B. Ivaškiūtė-Engels**

Kas poilsiauja Palangoje?

Aną dieną mane pasiekė propagandinė brošiūra PALANGA. Aš noriu su skaitančia visuomene pasidalinti mintimis, kas ten rašoma.

Svarbiausia šio meto kurorto problema yra raudonųjų ponų pramogos. Dieną raudonieji liaudies išnaudotojai šoka pajūrio restorane, maudosi ar kepinasi malonioj Palangos saulėje. Vakare "kultūros rūmuose" (?), raudonojoj salėj, vykdo įvairias proletarinio grožio varžybas. Visa tai rodo, kaip rašoma brošiūroje, kad paprastam darbo žmogui, visų gėrybių kūrėjui, Palangos kurortas neprieinamas, nes darbininkas tegauna porą rublių ir porą klg. grūdų į dieną, o kurortinio pragyvenimo dienai išeina iki 50 rublių. Be to, reikia turėti atostogų komandiruotės arba gydymosi reikalo pažymėjimai. To neįmanoma gauti ne tik paprasto darbo, bet ir inteligentinio darbo lietuviui; Palangos malonumus jie turi užleisti "broliškų" tautų "ligoniams".

Pridedu tokių "ligonių" nuotrauką, perfotografuotą iš tos brošiūros. Ne mano kaltė, kad vasarotojai nelabai estetiškai atrodo.

Waterbury, Conn. **D. G.**

KAS POILSIAUJA MŪSŲ GRAŽIOJOJ PALANGOJ? Apie tai žiūr. LD skaitytojo laišką.

ILIUSTRUOTO REPARTAŽO

KONKURSAS

Siekdami labiau atkreipti lietuvių visuomenės dėmesį į pozityviuosius mūsų gyvenimo reiškinius ir norėdamos savo bendradarbius bei skaitytojus paskatinti jų paieškoti, "Lietuvių Dienos" skelbia iliustruoto **REPORTAŽO KONKURSĄ.**

Konkurso taisyklės:

1.Temą ar sritį autoriai pasirenka patys. Reportažas gali vaizduoti kokius nors lietuviškos institucijos, organizacijos, šeimos, ar atskiro asmens gyvenimo ir veiklos įdomesnius momentus arba kokį atskirą reikšmingesnį įvykį, k. t. šventę, kongresą, suvažiavimą ir t.t.

2. Žodinė medžiaga neturi viršyti 1000 žodžių. (Čia nenaudotina pasikalbėjimo forma). Nuotraukų pridedama kiek galima daugiau, nurodant svarbumo eilę. Po nuotraukomis parašyti pilni parašai — asmenys, vietos, datos ir pn.

3. Autoriai, siųsdami reportažus konkursui, turi lydrašty įsakmiai tai pažymėti. Jei reportažą ruošia žurnalistas kartu su fotografu, jie patys savo tarpe nusprendžia, kurio (ar abiejų) vardu reportažas duodamas spaudai.

Sprendimas.

Sprendimo teisę turi visi LD skaitytojai ir bendradarbiai.

Balsuojama bus už tuos reportažus, kurie pasirodys Lietuvių Dienose š. m. II pusmečio ir 1960 m. I pusmečio numeriuose.

Autoriai prašomi tuoj pat planuoti ir ruošti bei siųsti reportažus, kad paskutiniams numeriams nesusikauptų perdaug medžiagos.

Premijos

I-ji premija — 100 dol. (mecenatas kun. dr. J. Prunskis);

II-ji premija — LD leidinių bibliotekėlė (pasirinktinai) **už 25 dol.;**

III ir IV premijos — LD prenumerata metams (galima perleisti kitam kaip dovaną).

Balsavimas

Balsuoti kviečiami visi skaitytojai, bendardarbiai redaktoriai ir foto redaktoriai. Balsams teikiami taškai: skaitytojo balsas turi 1 tašką, redaktoriaus atsk. mieste — 5 taškus, foto bendradarbio — 3 taškus.

LIETUVIU RADIJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR
Šeštadieniais-Saturdays 8:45—9:15 A. M.
KBLA Radijo Stotis 1490 kc.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa
WCSS — 1490 klc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas - **Juozas Olšauskas.**
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washingron, D.C.
Sekmadienių popietėmis 3:30 - 4:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: **Albertas Juškevičius,** 4015 Wimslow Rd., Baltimore 10, Md., Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md. Phone: Saratoga 7-7963.

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
WKOX, banga 1190, Framingham, Mass.
Sekmdieniais nuo 2 val. iki 3 val. popiet.
P. Viščinis, programos vedėjas,
47 Banks St., Brockton 18, Mass.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Sekmadieniais 2:30—3:00 val. popiet.
Muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
Direktorius **Steponas Minkus.**
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Cleveland, Ohio

TĖVIŠKĖS GARSŲ Radijo programa
transliuojama kiekvieną pirmadienį
nuo 7:30 iki 8:00 val. vakaro
per WDOK stotį, banga 1260.
Programos vedėjas — **Juozas Stempužis,**
506 E. 118 St., Cleveland 8, Ohio

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
LIETUVIŲ ŠEIMININKIŲ PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį ir sekmadienį — 8:30 - 9:30.
"Vakaruskos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

ADOLPH and CECELIA
C A S P E R

COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namas
praneša, kad dėl freeway'jaus pravedimo susidariusių nepatogumų, persikėlė į naują vietą ir susijungė su

LUKE O'CONNOR & SONS MORTUARY

931 W. Venice Blvd. RIchmond 9-1061

Mes čia patarnausime savo draugams lietuviams su tuo pačiu nuoširdumu ir simtija kaip ir anksčiau.

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"
Detroit WJLB, 1400 kilocycles.
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.
Director: **Helen Rauby.**
16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.
Telephone: UNiversity 1-1072.
LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles.
Sekmadieniais 1:00 — 1:30 p. p.
Direktorius **Ralph Valatka,**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"
(Is Inkster, Mich.) — WCHB, banga 1440
Sekmadieniais 8:30 - 9:30 a. m. (rytą).
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Teleph.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 12:00 - 1:00 val. p.p.
Programos vedėjas **Vl. Plečkaitis.**
30 Murray St., New Britain, Conn.
Tel.: BAldwin 5-0994

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
laiduoja lietuviškai 21:30 — 21: 45 Lietuvos laiku (arba 19:30—19:45 Vid. Europos laiku) 32 ir 42 metrų bangomis. Kiekv. programa kartojama kitos dienos rytą 8:30 Lietuvos laiku (6:30—6:45 Vid. Europos laiku) 42 metrų banga.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"
..... **Radijo valanda** girdima
kiekvieną šeštadienį 4:00 - 5:00 val. p.p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Phiadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WDAS — 1480 kilocycl.
Sekmadieniais nuo 6:30 iki 7:00 vakaro
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas.**
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan St., Philadlphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First iLthuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Lithuanian Catholic Hour
Pittsburgh, Pa. - WLOA - 1550 kilocycles.
Sundays — 1:30 - 2:00 P. M.
Produced by Knights of Lithuania, Pittsburgh District.
WLOA, Braddock, Pa.

"YOUR FAVORITE LITHUANIAN AND AMERICAN MELODY HOUR"
WAMO — 860 on your dial.
Pittsburgh's Country and Western Music Station. Producer and Announcer:
Frank J. Saldukas,
5915 Elwood St., Pittsburh 32, Pa.
Assistant: George Žilinskas.

Sao Paulo, Brasil

"TĖVYNĖS GARSAI"
Lietuviška muzikos valanda
Radio Cometa — Z. Y. R. 217, vidutinėmis bangomis 1.130 kcls.; mikrobangomis (frequencia modulada) 1071 mg.
Sekmadieniais
13:00 - 14:25 Rio de Janeiro laiku.
Vadovauja "Tėvynės Garsų" kolektyvas.
Caixa Postal 403, S. Paulo, Brazil, S. A.
Adresas:
Ši valandėlė girdima visose Amerikose.

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas
Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 28 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurienė, H. Žemelis.**

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
CKCH - 1400 bng., Toronto, Ont., Canada
Šeštadieniais 5:00 — 6:00 popiet.
Programos vedėjas **J. R. Simanavičius,**
132 Havelock St., Toronto, Ont., Canada
Telef.: LE 4-1274

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

Waterbury, Conn.

"LITHUANIAN MEMORIES"
Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays — 6:30 to 7:30 P. M.
Director **Mrs. M. J. Colney,**
148 Grand St., Waterbury 2, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY
New Address:
HELEN MOCKUS
5265 Fountain Ave.
HOLLYWOOD California
New Telephone: NOrmandy 5-3351

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

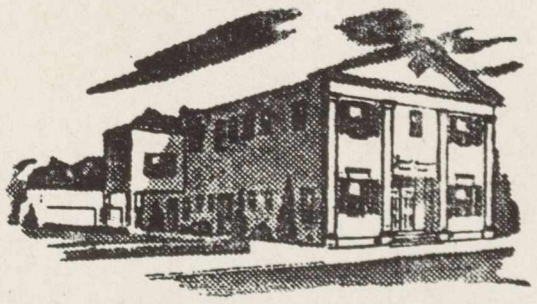

JONES & HAMROCK MORTUARY
731 W WASHINGTON BLVD LOS ANGELES 18

NEW TELEPHONE NUMBER
RIchmond 9-6091

"LIETUVIŲ DIENŲ" ŽURNALO IR LEIDYKLOS LEIDINIŲ

P L A T I N T O J A I

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y.— J. Pašukonis, L.A.P. Klubo Spaudos Kioskas, J. Ginkus.
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Jokubaitis Kun J. Klimas, S. Minkus.
Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švernys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.
Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, J. Memėnas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library, M. Simonis.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
E Chicago, Ind. — E. Vilutis.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Hartford, Conn. — V. Nenortas, Vl. Plečkaitis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas, Kun. L. Musteikis, V. Gaidelis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

KANADOJE:

Toronto, Ont. — A. Kuolas J. Smolskis, "Tėviškės Žiburiai", Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library)
Winnipeg, Man. — S. Bujokas.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.
Welland,Ont. — K. Žukauskas.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.
Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

TASMANIJOJE:

Hobart — A. Munčelis.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

ISPANIJOJE:

Madrid — Kun. K. Patalavičius.

NAUJ. ZELANDIJOJE:

Auckland — G. Procuta.

VENECUELOJE:

"Tėvų Kelias", Z. Domeika.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvalzione Appia 158.

A LITHUANIAN FLOWER GARDEN

LIETUVIŲ
DIENOS
MAY/GEGUŽIS 1959